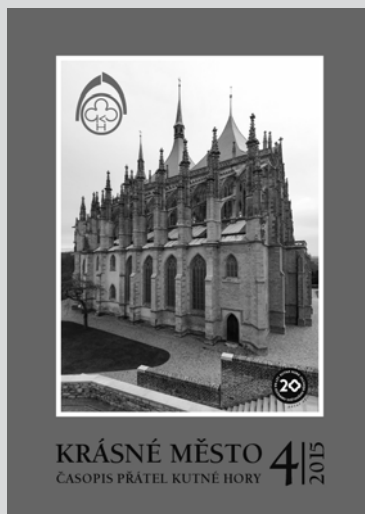

KRÁSNÉ MĚSTO
ČASOPIS PŘÁTEL KUTNÉ HORY

4 | 2015

KRÁSNÉ MĚSTO

Krásné město 4/2015

Založeno v roce 1938

vychází čtvrtletně

č. 4 vyšlo 31. 12. 2015

náklad 400 ks

Vydává

Město Kutná Hora, IČO: 00236195

Evidenční číslo: MK ČR E 17482

Řídí redakční rada

Lenka Frankovicová, Ing. arch. Petr Kalfus,
Mgr. Petra Načeradská, PhDr. Pavel Novák, CSc.,
MUDr. Jiří Plaček, Mgr. Kateřina Ďoubalová, DiS,
PhDr. Jana Vaněčková, PhDr. Vojtěch Vaněk, Ph.D.,
PhDr. Lukáš Provaz (vedoucí redaktor),
PhDr. Aleš Pospíšil, Mgr. Kateřina Vavrušková

Redakce a administrace

Odbor památkové péče, školství a kultury
Městský úřad Kutná Hora
Havlíčkovo nám. 552, 284 01 Kutná Hora
Bc. Jaroslava Brandejská, tel.: 327 710 151,
e-mail: brandejska@mu.kutnahora.cz

Technická redakce a grafická úprava

Grafické studio – Dvořák
Na Provaznici 65, Kutná Hora
tel.: 602 149 796
e-mail: reklama.dvorak@wo.cz

Tisk

GRAFIA GRÝČ
Buzulucká 490, 284 01 Kutná Hora

Titulní strana: nový pohled
na severní průčelí chrámu sv. panny Barbory
Zadní strana: pohled na západní stěnu
s malířskou výzdobou
(foto: Vladimír Dvořák)

Festival ORTENOVA KUTNÁ HORA bývá každoročně hlavním tématem čtvrtého čísla Krásného města. Úvodem však přinášíme milou zprávou, že se stal architekt, památkář a náš redakční kolega **Ing. arch. Petr Kalfus čestným občanem Kutné Hory**. Časopis proto nejprve přibližuje jeho život a vazby na naše město.

Ortenova Kutná Hora, jejíž XXII. ročník probíhal 4. až 6. září, začala tradičním **Zahajovacím projevem**, který v Knížecím domě pronesl **MUDr. Jiří Plaček**, předseda Klubu rodáků a přátel Kutné Hory – Kutná Hora v Praze. Následuje rozhovor s divadelní a literární historičkou, editorkou a pracovnící Městské knihovny v Praze **Mgr. Marií Valtrovou**, jež se po dlouhá léta spolupodílí na podobě festivalu. Pro název interview, které s ní vedl místopředseda Klubu rodáků **Ing. Vlastislav Navrátil**, byl použit citát **O snech mluvím jen sama se sebou**.

Druhý rozhovor vedla tentokrát sama **M. Valtrová**: Hovořila s recitátorkou a držitelkou několika cen **Evou Hadravovou** a jejich devět otázek a odpovědí dostalo souhrnný název **Psaní básní je odvážná věc**. Třetí interview, nadepsané **Diagnóza: Poezie**, přibližuje ředitelku spolku Storytelling **Barboru Schneiderovou**.

Své dojmy z deseti let vlastní účasti na festivalu, stejně jako průběh akcí v kutnohorském Blues Café, shrnuje člen odborné poroty soutěže mladých básníků **Jan Těsnohlídek**. Svůj text pojmenoval **Mladá linie Ortenovy Kutné Hory 2015**. Na programu letošní OKH byla ve Spolkovém domě také vernisáž grafik **ak. mal. Aleny Laufrové**. O její tvorbě i vztahu k našemu městu si s ní povídala rozhlasová režisérka **Mgr. Hana Kofránková** v rozhovoru **Být v Kutné Hoře je pro mě svátkem**.

Sobotní večer přinesl v refektáři GASKu koncert jazzového tria, s jehož členem **Josefem Vejvodou** si povídal **V. Navrátil**. Interview přinášíme pod názvem **Hit století „Škoda lásky“ zazněl na letošní OKH**. Tradiční pořady festivalu představují **„Procházka s Procházkou“** a **„Pocta přátelům“**, letos věnovaná místnímu filmového a televiznímu studiu. **V. Navrátil** proto oslovil oba hlavní protagonisty, lékaře **MUDr. Bohuslava Procházku** a filmaře **Bohuslava Kučeru**, aby mu poskytli **Rozhovory**. A ortenovské téma uzavírá nová festivalová rubrika **Ohlédnutí**, dnes s reedicí příspěvku paní **Dagmar Růžičkové Bude to festival...**

Dalšímu z podzimních kutnohorských festivalů věnuje dva příspěvky **Mgr. Vladimír Císař**, mj. organizátor Kutnohorských podvečerů: Nejprve shrnul průběh **Druhého ročníku festivalu KH19** a následně hovořil s **prof. PhDr. Daliborem Turečkem**, CSc., vedoucím katedry českého jazyka a literatury na Filozofické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, který se festivalu účastnil. Interview nese název **Zkoušet porozumět, vcítit se...** a věnuje se jak literatuře, tak kouzlu železnice.

V listopadu byla v GASKu zahájena výstava děl **doc. ak. mal. Jaroslava J. Alta**, malíře, restaurátora, vysokoškolského pedagoga a také kutnohorského rodáka. U příležitosti vernisáže jej restaurátorka **Mgr. Kateřina Ďoubalová** požádala o rozhovor, který přinášíme pod názvem **„Obzor určený linkou...“**

Krásné město rovněž upozorňuje na **Nové kutnohorské publikace** a číslo uzavírá tradiční rubrika **Kronika**, v níž paní **Lenka Frankovicová** s kolegy zaznamenali kulturní a společenské události Kutné Hory od října do počátku prosince.

LP

Ing. arch. Petr Kalfus čestným občanem Kutné Hory

Usnesením Zastupitelstva města Kutné Hory z 27. října obdržel Ing. arch. Petr Kalfus, architekt, památkář a bývalý komunální politik, titul „Čestný občan města Kutná Hora“. Návrh podala skupina občanů u příležitosti letošního 20. výročí zapsání Kutné Hory na *Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO*. Pan Kalfus tak symbolicky rozšířil řadu architektů a památkářů, jež takto K. Hory v historii ocenila: E. Haller, L. Lábler, Z. Wirth, D. Líbal.

Petr Kalfus se narodil r. 1938 v Sušici. Jeho otec ak. sochař Josef Kalfus působil na sochařské škole v Hořicích v Podkrkonoší, matka Helena pracovala v knihkupectví. Mladší bratr doc. Pavel Kalfus studoval loutkářskou scénografii a působí na DAMU.

V letech 1955–61 studoval P. Kalfus na Fakultě architektury a pozemního stavitelství ČVUT. Následně působil ve Stavoprojektu (Krajském projektovém ústavu) v Ústí n. L. a Ústavu školských a kulturních staveb v Praze. R. 1967 přešel na popud spolužáka Ing. arch. Ivana Čecha na Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody Středočeského kraje (později Památkový ústav středních Čech) se sídlem v Kutné Hoře. Vzápětí, v červenci 1968, tedy v době pražského jara, podepsal veřejnou výzvu *Pro záchranu Kutné Hory*. Připojil se tak ke čtyřem desítkám dalších osobností místního kulturního a veřejného života, které se rozhodly otevřeně prezentovat své názory na ideovou koncepci rozvoje města. Výzva však byla za normalizace odsouzena jako nátlaková akce a přirovnána k „protirežimním“ *Dvěma tisícům slov*.

Od konce 60. let je tedy působení pana architekta spjaté s K. Horou. Mezi jeho realizované projekty patří množství fasád (a vikýřů) domů v historickém jádru, např. v Šultysově, Kollárově nebo Husově ulici, vč. hotelu Garni na Havlíčkově náměstí a hotelu Anna ve Vladislavově ulici. Podle jeho návrhů vznikly rovněž mnohé ozdobné okenní a dveřní mříže, zábradlí, výlohy provozoven nebo vývěsní štíty, zvláště v Barborské, Husově či Tylově ulici.

Sametová revoluce postavila svými společenskými změnami před P. Kalfuse mnohé výzvy. Za ČSSD vstoupil do komunální politiky a 4. prosince 1990 byl zvolen prvním porevolučním místostarostou K. Hory. Ve funkci setrval – stejně jako starosta Ing. Jaroslav Benada – celé čtyřleté funkční období. Vedení města usilovalo o celkovou revitalizaci města, a proto P. Kalfus inicioval vytvoření *Programu regenerace pro Kutnou Horu*. Vznikl tak zásadní dokument pro záchranu historického jádra jako celku, zahrnující opravy významných památek i jednotlivých domů bez ohledů na vlastníky, dále rekonstrukci infrastruktury, obnovu zeleně, úpravu územních plánů ad. Zastupitelstvo tento *Program* schválilo v říjnu 1994. Téhož roku inicioval místostarosta Kalfus vytvoření kolektivu, jenž by zpracoval návrh na zařazení města na Seznam UNESCO. Přihlášku vedle P. Kalfuse podepsal také doc. D. Líbal, Ing. arch. A. Vošahlík a Mgr. M. Beneš.

Ing. arch. Kalfus je dlouholetým členem redakční rady *Krásného města*. Na jeho podobě se podílel již v letech 1969–71, kdy se zajímal především o stav místních památek a architektury vůbec. Po obnově časopisu počátkem 90. let se do redakce vrátil a zůstává jejím členem dodnes. Vedle řešení grafic-

Ing. arch. Petr Kalfus
(foto Monika Pravdová)

ké podoby tohoto čtvrtletníku uveřejnil několik příspěvků na aktuální témata, zvl. v době působení ve vedení města: *Jak dál po dvaceti letech* (1/1991), *Budeme mít novou spořitelnu* (1/1993), *Rekapitulace regenerace aneb Kutná Hora v roce 1994* (3/1994) ad. V článkách nejen navrhoval, jakým směrem by se měl vývoj města ubírat, ale neváhal i kritizovat konkrétní nedostatky na jeho vzhledu.

R. 1997 stál u zrodu Nadace Kutná Hora – památka UNESCO. Stal se členem její správní rady a v letech 2004–10 radě předsedal. Současně (2002–14) vedl na Komenského náměstí svou „Malou galerii Petra & Pavla, apoštolů vytříbeného vkusu“. Bývá pravidelným účastníkem kulturních akcí, zahajuje např. výstavy, zvláště svých kolegů architektů a výtvarníků.

V r. 2003 se stal držitelem Ceny města Kutná Hora a loni obdržel za své celoživotní úsilí také Cenu starosty města v oblasti záchrany a obnovy památek. Dekret čestného občana mu byl předán 9. prosince 2015 v GASKu u příležitosti slavnostního zakončení oslav 20. výročí zápisu Kutné Hory na Seznam UNESCO.

Gratulujeme!
Lukáš Provaz a kol.

Zahajovací projev MUDr. Jiřího Plačka

Vážené dámy, vážení pánové, vážení hosté, milí rodáci,

rád vás všechny vítám na zahájení již XXII. ročníku tradičního kulturního festivalu Ortenova Kutná Hora, který patří k nejvýznamnějším kulturně společenským událostem našeho města.

Uplynulých 21 ročníků přineslo mnoho ojedinělých kulturních zážitků, ale i setkání s řadou významných osobností našeho kulturního života. Jako strom vykvetla každoroční literární soutěž našich mladých básníků a vydává již také bohaté plody v uměleckém dozrávání řady účastníků soutěže, z nichž se mnohým dostalo již ocenění v celostátním měřítku. Věřím, že se právem domnívám, že právě tato literární soutěž mladých básníků je zárukou budoucnosti celého festivalu a vytváří pevné spojení mezi odkazem minulosti a hlasem současnosti.

Vlastní program festivalu, jehož tištěnou formu máte všichni v rukách, zachovává osvědčenou praxi pořadů jednotlivých dnů. Na závěr svého krátkého vystoupení bych rád poděkoval Městu Kutná Hora, které je spolupořadatelem festivalu a také generálním sponzorem. Další poděkování patří též Ministerstvu kultury a Krajskému úřadu Středočeského kraje, které jsou též významnými sponzory. Nemohu opomenout dlouhou řadu zdejších sponzorů, jejichž jména vyplňují zadní stránku programu festivalu. Bez jejich pomoci bychom Ortenovu Kutnou Horu nemohli uspořádat. Cítím milou povinnost jmenovat alespoň pár nejštědřejších: MUDr. Balýho, MUDr. Grandischovou, MUDr. Havlíčka, MUDr. Horákovou, MUDr. Mandákovou, Martina Morávka, Mgr. Přenosilovou, Mgr. Růžičkovou, manžele Smetáčkovi. Ještě musím upřímně poděkovat všem, kteří se podíleli a ještě se podílejí na přípravě a organizaci letošního festivalu.

Nezbývá než popřát letošní „Ortenovce“ klidný a zdárný průběh a vám všem hodnotné a krásné prožitky z jejich pořadů.

„O snech mluvím jen sama se sebou“ (Rozhovor s Marií Valtrovou)

Orten vás provází po celý život. V rozhovoru pro časopis *Krásné město* č. 4/2013 jste řekla, že dílo Jiřího Ortena vás od mládí fascinovalo. Můžete, prosím, říci čím?

Především křehkostí, citlivostí, vztahem k lidem i věcem, k rodnému kraji a Kutné Hoře. Básníků, kteří se vyznali z okouzlení rodným městem, je daleko víc – z těch Ortenovi nejbližších třeba Ivan Blatný, který Brnu věnoval své *Melancholické procházky* – ale Orten pro mne v tomto ohledu hraje prim, protože díky němu jsem zatoužila poznat Kutnou Horu, kde vyrůstal, a kam se vracel.

Měnil se postupem času váš pohled na Ortena a jeho tvorbu?

Určitě. Při četbě *Deníků* Jiřího Ortena, které mne uchvacovaly a jejichž reedici bych si z duše přála, jsem se s ním do jisté míry ztotožňovala a v jeho lyrických básních nacházela doteky poezie, které mne dovedly k psaní vlastních veršů. Kdyby tehdy existovala Ortenova Kutná Hora, mohla jsem se přihlásit do její básnické soutěže, protože věkový limit bych splňovala. Ale díky Vladimíru Justlovi jsem později vyhrála ostravskou soutěž Generace '73.

V čem je podle vás Orten jedinečný, jaké místo má jeho tvorba v moderní české poezii?

Podle mého soudu je jeho postavení ojedinělé a v rámci předválečné generace určující. Ačkoliv sám usiloval o přízeň tehdejšího, trochu samozvaného básnického guru Kamila Bednáře, zcela ho svou tvorbou zastínil. Pokud jde o přímý vliv na ostatní básníky, mohu jmenovat Hanu Markovou (Eislerovou, provd. Žantovskou), Jiřího Daniela (Františka Schulmana) nebo Jiřího Klana (Josefa Lederera), kde je vliv na jejich vidění i způsob psaní zcela prokazatelný. A to už

nemluvím o poválečné generaci, která byla navzdory tomu, že nebyl Orten vydáván, oslněna jeho básnickým dílem, zejména *Elegiemi*. Dnes mám německé, anglické, italské a španělské vydání básní J. Ortena, což je samo o sobě důkazem jeho významu.

Od samého počátku patříte ke skupině osobností, které utvářejí podobu festivalu. V letech 1994–2002 jste spolu s básnickým bratrem a režisérem Otou Ornestem připravila pro tradiční páteční večery deset pořadů, inspirovaných dílem J. Ortena. Po odchodu O. Ornesta jste ortenovským večerům vdechla druhý dech v podobě cyklu „Jiří Orten a jeho současníci“. Režii pořadů převzala Hana Kofránková, hudbu k pořadům napsal a částečně i interpretoval Váš manžel Jan Valter. Letos byl uveden X. pořad z díla Josefa Lederera, který měl cyklus zakončit. Co vidíte, když se ohlédnete za tou úctyhodnou řadou scénářů a pořadů?

Určité vyčerpání. Vyčerpání vlastních možností a svým způsobem i Ortenova díla. Právě proto vznikl cyklus o Ortenových současnicích, protože už nebylo v mých silách najít neotřelý přístup k jeho tvorbě. A přála bych si, aby Ortenova Kutná Hora našla mladého scenáristu, který by dal pořadům nový rozměr a promluvil jeho prostřednictvím k současné generaci. Orten žil v době „velikého stmívání“, jak sám napsal, a já mám pocit, že doba „velikého stmívání“ se v jistém ohledu vrací a jeho odkaz zůstává stále živý. Jakýmsi předělem a skutečným zakončením cyklu bude v příštím ročníku pořad z díla Kamila Bednáře, jehož se jako scenáristka i režisérka ujala Hana Kofránková.

Ke které z osobností, jež jste ve svém cyklu představila, měl podle Vašeho názoru Orten nejbliže a proč?

Zleva Jiří Plaček, Marie Valtrová a Vlastislav Navrátil
(foto Miroslav Radoměřský)

Když pomínu básníkovu strýčka Josefa Rosenzweiga-Moira, k němuž měl vztah nejen příbuzenský a který Jiřího po jeho smrti oplakal, byl to určitě Ivan Blatný, jehož básně miloval, a který mu byl z celé generace nejbližší. A proč? Asi proto, že v něm nacházel silnou, vyhraněnou osobnost, s níž měl mnoho společného. Zejména citlivost. Ostatně je to zavedlo i k myšlence na společnou smrt, kterou pak z mnoha důvodů opustili. Mládí je přemohlo. Ale druhým takovým bližním byl Josef Lederer, kterému Jiří říkal Jožka a v němž viděl svého druhého bratra.

Neuvažujete o knižní podobě souboru scénářů ortenovských pořadů z OKH, třeba jako základu pro publikaci o Ortenovi a jeho současnicích?

Přiznám se, že mne tato myšlenka napadla. Cyklus vznikl dlouhých deset let a je v něm soustředěno značné množství materiálu, k němuž jsem pronikala složitě. Asi by měla taková publikace význam už pro připomenutí osobností, jako byli I. Blatný, G. Schorsch, J. Schwarz-Červinka, H. Bonn, H. Žantovská, J. Daniel, Z. Urbánek, F. Halas a J. Lederer. Co o nich dnešní mladá generace ví?! Ale taková publikace by mohla vzniknout jenom za předpokladu, že by se našel nakladatel a sponzor jejího vydání. Na druhé straně si říkám, jestli by nechyběla scénářům autentičnost provedení, které – bohužel – nebylo audiovizuálně zaznamenáno. A přitom tam vystoupila celá řada vynikajících interpretů – za mnohé další uvedu J. Ornesta, B. Navrátila, L. Hlavicu, I. Trojana, J. Somra, H. Kofránkovou a H. Ornestovou.

Ve sborníku, který jste v roce 2013 připravila pro Klub rodáků a přátel Kutné Hory k XX. výročí OKH, jste řekla: „Už dvacet let jezdívám do Kutné Hory s pocitem, že tam svým způsobem patřím. Za tu dobu jsem měla příležitost poznat několik vzácných lidí, kteří už nejsou mezi námi.“

Jak vidíte budoucnost ortenovských pořadů v rámci OKH a budoucnost festivalu samotného?

Jak dobře víte, všechno záleží na lidech a na penězích. Mám takové skryté přání, které neprozradím a které se týká mladého scenáristy. Pokud jde o budoucnost festivalu, přeji mu to nejlepší – invenci, znalost, ale hlavně nadšení k práci a lásku k poezii, která nevyprchá. Tím nemyslím jen poezii mladých básníků, ale i poezii Ortenovu.

V poslední době uvádíte jednou za měsíc v Městské knihovně v Praze takzvané Barevné čtvrtky, při nichž zpo- vídáte herce, režiséry, dramaturgy. Věnujete se divadelně historickým publikacím, píšete scénáře. Na čem v současné době pracujete?

Kromě podzimních Barevných čtvrtků, kdy budou mými hosty filmový historik Pavel Taussig, herečky Jana Boušková a Radka Fiedlerová a filmový režisér Jan Hřebejk a které vyžadují značnou přípravu, jsem pro Kabinet dějin českého divadla a nově vznikající encyklopedii osobností 20. stol. napsala čtyři obří hesla týkající se Rudolfa Hrušínského, Svatopluka Beneše, Oty Ornesta a Vratislava Blažka. To byly hodiny a hodiny, dny a dny strávené v různých archivech a muzeích. Pro Jezerku připravuji výstavu k 95. výročí narození Rudolfa Hrušínského, pro rozhlas jsem napsala scénář z *Ostnatých vzpomínek* mého tchána Karla Valtera atd. atd. A kromě toho jsem stálou příspěvatelkou časopisu *Xantypa*, to je takové potěšení.

Máte nějaký nesplněný sen, pokud jde o Vaši profesi, který byste si ráda splnila?

O snech mluvím jen sama se sebou. Ráda bych vydala dvě knížky, na kterých bych se podílela spíš jako editorka a pak... Spíš než sny jsou to dluhy. Jednou z těch, jimž cosi dlužím, je Ester Krumbachová. Tak uvidíme. (*redakčně kráceno*)

Připravil Vlastislav Navrátil

„Psaní básní je odvážná věc.“ (Devět otázek pro Evu Hadravovou)

1. V letošním roce jste při 58. ročníku Wolkerova Prostějova obdržela titul laureáta. Čím byl titul zdůvodněn a kdo byl členem poroty?

V porotě WP pro druhou kategorii (do 20 let) letos zasedli Libor Vacek, Vladimíra Bezdíčková, Jana Trojanová, Radim Šíp a Marta Hrachovinová. Do Prostějova jsem se vydala s textem, který se již od prvního přečtení stal mou srdeční záležitostí. Byla jím volnověršová báseň Robinsona Jefferse v překladu Kamila Bednáře *Pastýřka putující k dubnu*. Porota hodnotila tuto dramaturgii velice kladně, poněvadž samotná báseň vydá na několik desítek stran – musela jsem tedy vybrat pasáže, které by dokázaly předat samotné vyznění textu a samy o sobě tvořily logický celek. Dále porotci oceňovali dobrou práci s obtížným dlouhým veršem i s emocemi, kdy se mi dařilo nechat jejich prožívání na divácích. To bývá v hlasové interpretaci textů tohoto typu jedna z nejtěžších věcí. Recitátoři se často uzavrou do svého citlivého světa, vytvoří se jakási bariéra mezi nimi a publikem, které tak o tento zážitek prožívání přichází.

2. Dalo by se říci, že jste tak trochu „sběratelka“ cen: Na Mezinárodním festivalu ve Valašském Meziříčí jste v letech 2013 a 2014 zvítězila v uměleckém přednesu.

Ano a moc si toho cením, festival ve Valašském Meziříčí je mou srdeční záležitostí. Koná se vždy na podzim v prostorách místního zámku, kam se na celé tři dny účastníci „uzavrou před okolním světem“ a soustředí se jen na umělecký přednes,

Eva Hadravová (foto M. Radoměřský)

debaty o něm, o divadle, literatuře... V zámku se recituje, jí a spí – člověk na těch pár dnů ani nic jiného nepotřebuje. Z těch zážitků pak čerpám ještě dlouhou dobu. Tento festival je také výjimečný způsobem hodnocení výkonů jednotlivých soutěžících. Každý porotce má totiž jen 30 vteřin na to, aby si zhodnotil právě vyslechnutý recitátorský výkon, a poté ho veřejně ohodnotil jedním až deseti body. (Sama jsem ovšem nikdy nezažila, že by někdo z poroty udělil recitátorovi jen jeden bod – desítek jsem však již viděla několik.) Na závěrečném semináři si svůj soud pak veřejně obhájí. Porotců je sedm, nejnižší a nejvyšší číslo se škrtná, takže maximální dosažitelný počet bodů je padesát. Soutěž má dvě kola, ne všichni se však na základě bodového hodnocení do toho druhého dostanou. Vítěz je určen na základě součtu bodů z obou kol. Je to neuvěřitelný adrenalin, nervy a bušení srdce. Ale stojí to za to. Jen pár minut před svým vystoupením se vždy tiše (o přestávce hlasitě) proklínám, proč se takovéto věci účastním, když vím, jak moc jsem z toho všeho nervózní.

3. O jaké autory a texty se jednalo?

V r. 2013 jsem si do prvního kola zvolila jednu z Legend Karla Schulze – *Invokaci svaté Františky Římské*. Tento text je napsán skvostným jazykem a jeho poselství ve mně zanechalo silnou stopu. Dodnes v něm mám co objevovat. To mě na literatuře nesmírně baví – čím jsem starší (i když je mi zatím jen dvacet, takže to může znít komicky), tím spíš jsem schopna vidět ve stokrát přečtených textech nové a nové významy. A to se zákonitě projeví i na způsobu přednesu. V této době bych ho zcela jistě říkala jinak. Do druhého kola jsem si vybrala báseň *Dějiny* z pera Ivana Blatného. Tímto autorem jsem se pak zabývala ještě dlouho, zjišťovala jsem informace o jeho neobyčejném životě a jeho sbírky básní pročítala pořád dokola. Následující rok jsem se pro první kolo rozhodla zaexperimentovat a recitovala jsem báseň Daniila Charmse v překladu Václava Daňka *Jau*. Jedná se sice o známého autora, pro mě to však byla poměrně neobvyklá volba, protože zde šlo o výrazně jiný literární projev, jaký si pro interpretaci obvykle nevolím. Body však našťastí stačily na to, abych se dostala do druhého kola, ve kterém jsem recitovala Heineovské noci Karla Šiktance. Tato silná báseň s až téměř reportážním odstupem popisuje noc, kdy byly vypáleny Lidice. Dává do kontrastu křehké verše romantika Heineho, jež postupně mizí, a nahrazuje je zkáza, kterou pro bezbrannou vesnici chystají jeho potomci. V době, kdy jsem hledala klíč, jakým způsobem se této básně interpretačně chopit, jsem toho o Lidicích mnoho zjistila. Toto téma se do mě zarylo tak hluboko, že se mi o tom v té době dokonce zdávaly sny.

4. Pokud vím, navštěvovala jste pražskou ZUŠ Lounských, kde byla Vaší pedagožkou Věra Slunéčková. Pod jejím vedením jste patrně poprvé přijela na Ortenovu Kutnou Horu. Co pro Vás setkání s paní Slunéčkovou znamenalo?
Ano, ZUŠ Lounských jsem navštěvovala celých deset let. Většinu té doby byla mou učitelkou právě Věra Slunéčková. Ona byla tou osobou, která mi představila svět krásné literatury a kouzlo uměleckého přednesu. Je to skvělý člověk, moc si jí vážím. Pod jejím režijním vedením jsem také jako recitátorka

poprvé navštívila OKH. Bylo mi jen patnáct, všichni ostatní byli starší a měla jsem ze všeho ohromný respekt. V té době by mě nikdy nenapadlo, že jednou budu mít tento pořad na starosti já. Sobecky si však pořad mimo roli režiséra nechávám i roli interpreta. Dělá mi to radost.

5. Při XXI. a XXII. ročníku OKH jste se již představila – a podotýkám, že velmi úspěšně – jako režisérka pořadu mladé poezie. Předpokládám, že na scénáři jste spolupracovala s interprety.

Na finální podobě scénáře s interprety diskutuji vždy, jedná se však jen o dílčí změny. Většinu scénáře však tvořím sama. Pořád dokola pročítám sbírky básníků z OKH (i těch neoceňovaných) a snažím se pojmenovat si jejich hlavní témata. Podle toho je rozdělím a seskládám do jednotlivých pásem a pásma za sebe, aby logicky navazovala. Pak teprve přichází na řadu ony „kosmetické úpravy“.

6. Mohla byste uvést jména interpretů, s nimiž spolupracujete?

Letos jsem si do Kutné Hory pozvala Víta Rolečka, se kterým se znám díky recitačním soutěžím a Františka Čejku. S ním jsem kdysi navštěvovala literárně-dramatický obor ZUŠ pod vedením Věry Slunéčkové. Všichni nyní studujeme DAMU, každý jinou katedru.

7. Kdo Vám pomáhal s jevištní stránkou pořadu – s choreografií a dalšími výrazovými prostředky?

Nikdo. Vše vznikalo zcela spontánně na zkouškách. Letos to bylo obzvláště dramatické, poněvadž jsme až do poslední chvíle pracovali s tím, že v pořadu zazní dva mužské a dva ženské hlasy. Druhá dívka nám však těsně před generálkou svou účast

z vážných důvodů odřekla, takže jsme museli valnou většinu nazkoušených a domluvených věcí zrušit a za jednu dlouhou zkoušku sestavit dohromady tak trochu jiný pořad. Bylo to napínavé, spousta nápadů vznikala z únavy ve večerních hodinách, ale zvládli jsme to a jsem za to moc ráda.

8. Kterým autorům dáváte přednost a čím je pro Vás poezie?

Myslím, že v mém případě velmi záleží na časovém období, ve kterém se mě ptáte. Často totiž žiji texty autorů, které právě recituji. Nyní se intenzivně věnuji *Lešanským jesličkám* Františka Hrubína a jednomu z *Příběhů* Vladimíra Holana (příběh *Sbohem*). Mám však zcela jistě své oblíbené autory, ke kterým se ráda vracím. Vedle těchto dvou (ze kterých jsem měla dlouhou dobu obrovský respekt a netroufala si na ně) jsou to např. Marina Cvetajeva, Ivan Blatný, Karel Šiktanc, Boris Pasternak, Daniil Charms, Bohuslav Reynek, Robinson Jeffers, Diane di Prima... Je jich více. Poezie je pro mě něco nezachytitelného, proměnlivého a fascinujícího. Myslím, že v momentě, kdy by byla poezie nějak exaktně popsána, přestane být poezií. A to by byla přece škoda.

9. Vracíte se na OKH ráda?

Samozřejmě, že na OKH jezdím velmi ráda. Je to pro mě až skoro takový rituál, kdy se vracím po prázdninách do té krásné recitačně-literárně-divadelní reality. Navíc je to neopakovatelná příležitost setkat se se zajímavými mladými lidmi, kteří se v této době zabývají něčím velmi neobvyklým. Psaní básní je odvážná věc. Ještě odvážnější se mi však zdá poslat je na festival, jako je tento, a počítat s jejich případným uveřejněním či kritikou ze strany poroty. Toho si moc cením.

Ptala se Marie Valtrová

Diagnóza: Poezie (Rozhovor s Barborou Schneiderovou)

Vaše sdružení se jmenuje Storytelling (soubor pak Slovosleď) a vy jste ředitelkou tohoto spolku, ve kterém pracuje asi desítka lidí. Stála jste u jeho zrodu v r. 2013 a sdružení funguje jako nezisková organizace. Uživíte se?

Naše organizace zatím funguje převážně na bázi dobrovolnosti, takže se každý věnujeme ještě jiným aktivitám, například hraní v divadle, učení nebo vaření kaší či kávy. Pomalu ale začínáme mít víc a víc práce, spolupracovníků i nápadů, takže věřím, že jednou bude možné se vyprávěním příběhů opravdu živit.

Vystudovala jste DIFA JAMU a v r. 2010 v Norsku objevila studijní obor nazvaný Storytelling, v němž jste našla zalíbení. Čím Vás tak uhranul?

V Norsku mě naprosto fascinovalo to, že něco tak všem přirozené a známé jako vyprávění příběhů může tolik nabídnout a tak silně zapůsobit. Nejdřív jsem byla překvapená a nedůvěřivá k této metodě, ale po svém prvním vyprávění před spolužáky jsem storytellingu naprosto propadla. V příbězích přemýšlíme a právě ony tvoří to, co si pamatujeme, jak a proč chápeme události kolem sebe. Naše vzpomínky jsou drobné příběhy, rozdíl mezi dobrem a zlem chápeme díky příběhům, jsou všude kolem nás.

Slovosleď nejsou tedy divadlem v pravém slova smyslu, nebo se mýlím?

Storytelling není divadlo, je to vyprávění příběhů. Hlavní rozdíl je v tom, že vypravěč vypráví příběh sám za sebe, nehraje žádnou roli, jako to dělávají herci. Snahou vypravěče je příběh povyprávět tak, aby si jej divák dokázal představit, aby se odehrál v jeho hlavě a zanechal v něm dojem, pocit, myšlenku... Na závěr vypravěčského vystoupení by si měl divák říct: „To byl ale skvělý příběh!“ – a ne, že to byl skvělý vypravěč.

Pokud jsem počítala dobře, máte nyní na repertoáru třináct pořadů. Vedle Diagnózy: Poezie, kterou jsem viděla, by mne asi nejvíc zajímali Všichni Teigeho muži. Jakou má tento pořad dějovou linku a z čeho jste při jeho tvorbě vycházeli?

Všichni Teigeho muži je inscenace, u které vznikl náš spolek. Pět vypravěčů vystupuje s příběhy J. Seiferta, V. Nezvala, V. Holana, K. Biebla a Toyen. Každý vypravěč má příběh jednoho svého hlavního hrdiny, který trvá zhruba 20 minut a postupně je vypráví, nejčastěji vystupují tři vypravěči společně, což je zhruba hodinový program. Při zkoušení jsme vycházeli z dostupných materiálů – knih, rozhlasových nahrávek, učebnic literatury nebo televizních pořadů. Dějová linka příběhů je různá, většinou příběh obsáhne v kostce život daného umělce, ale zaměří se na konkrétní témata, která vypravěče nejvíc zajímají. A protože je to program pro střední školy, zaměřujeme se hodně na vztah čtenáře a autora, utahujeme si z faktogra-

fických výkladů před tabulí a snažíme se umělce vykreslit jako živé bytosti se všemi sny, ambicemi i překážkami, které je v životě potkaly.

Začátkem září měl v GASKu v Kutné Hoře premiéru Váš pořad *Diagnóza: Poezie. Příběh Jiřího Ortena a Ivana Blatného* vyprávěli Markéta Holá a Matěj Záhořík. Jak dlouho trvala příprava pořadu a kdo je autorem scénáře?

Celkově trvala příprava zhruba dva měsíce. Náš dramaturg Petr Pláteník nejdříve načítal materiály, které bychom při zkoušení měli znát, a pak nám vytvořil výběr toho nejlepšího. Vypravěči i já jsme víc než měsíc načítali a hledali v životě i díle obou básníků témata a motivy, které nás zajímají. Poté jsme zkoušeli zhruba dva týdny v kuse a pracovali metodou storytellingu, autory scénáře jsou vypravěči sami, to je právě základ metodiky. Lektor zadává tak laděná cvičení, hry a improvizace, aby vznikaly jednotlivé celky a situace. Např. mají vypravěči za úkol napsat povídku na téma první setkání Ivana Blatného a Jiřího Ortena nebo si vytvoří obhajobu básnického umění jakoby před komisí autorit. Pak jsme společně propojili všechny střípky mozaiky dohromady a vytvořili výslednou podobu inscenace.

Co bylo prvním impulsem ke vzniku pořadu? Skutečnost, že jste jej měli připravit pro *Ortenovu Kutnou Horu*?

Inscenace vznikla na výzvu Divadelního festivalu Kutná Hora, který měl letos I. ročník, zároveň byla uvedena také v programu současně probíhajícího festivalu *Ortenova Kutná Hora*. Byli jsme požádáni o vytvoření vyprávění o Jiřím Ortenovi a my jsme se rozhodli ho doplnit o Ivana Blatného.

Pro *Kutnohorský deník* jste řekla, že jste s dramaturgem Petrem Pláteníkem „načetli a naslouchali všechno, co bylo dostupné“. Ale uvádíte jen *Reinerova Básníka a Deníky*

Barbora Schneiderová (foto M. Radoměřský)

Jiřího Ortena. Znáte třeba vzpomínky Ortenova bratra – Oty Ornesta nebo korespondenci Ivana Blatného? Znáte Ortenovu korespondenci s Věrou Fingerovou? Uvědomujete si v plné šíři tragičnost osudů obou básníků?

Privádíte mě na myšlenku, že by asi bylo hodně zajímavé k inscenacím uvádět také prameny, tak to bychom mohli ještě zpětně doplnit. Uváděla jsem tyto dvě knihy proto, že se pro nás staly stěžejními díly, načetli i naslouchali jsme toho ale mnohem víc, například také korespondenci obou básníků nebo jejich tvorbu pro děti, kterou jsme nakonec do pořadu nezařadili. Odpovědět na otázku, jestli si uvědomujeme šíři tragičnosti osudů obou básníků je velice těžké a my jsme se o to určitě snažili. Získali jsme k oběma našim „hrdinům“ velmi osobní vztah a hledali jsme způsoby, jak oba co nejvíce propojit a zároveň přiblížit hlavně středoškolským divákům. Inscenace je mozaika inspirovaná oběma umělci a jejich vzájemným vztahem a je jasné, že není možné vystihnout všechno důležité z jejich životů a děl, právě proto jsme vybrali témata, která jsou blízká nám a prostřednictvím kterých chceme oba muže přiblížit i ostatním – jsou to například témata jako proces tvorby, vztah k ženám, pojetí hrdinství nebo jejich mentoři či společně plánovaná sebevražda. Nesnažíme se předat divákům ucelené příběhy jejich životů, ale společný příběh jich obou, jak ho vidíme my.

Nemohu si pomoci, ale přístup herců k vyprávění jejich příběhu mi připadal poněkud sporný. Kromě způsobu, kterým na diváka příběh doslova chrlí, mi vadila lehce ironizující poloha, která oběma básníkům ubírala na hloubce a autentičnosti. Nebo si o nich opravdu myslíte, že byli oba tak povrchní?

Tato otázka by jistě byla tématem pro dlouhou a podnětnou diskuzi. Určitě si o nich nemyslíme, že byli povrchní a velice by mě zajímalo, z čeho jste získala tento pocit, protože se o tento dojem na diváka nesnažíme. Z mého pohledu přistupovali oba vypravěči ke svým „hrdinům“ s pokorou a snahou objevit toho co nejvíce a hlavně podat upřímný obrázek divákům. Myslím, že občasná ironizující poloha je u obou vypravěčů důležitou součástí jejich pohledu na osobnosti básníků a také je potřebná u inscenace jako takové. Vždyť právě humor nám pomáhá přiblížit se velikánům a podávat jejich příběhy pouze s nedotknutelnou úctou by se nám jevílo jako tendenční a hlavně nepravdivé. Recitovat půvabnou báseň Ivana Blatného z doby jeho sedmi let, která pojednává o jeho rozvodech a podvodech je ironizující, ale kromě toho, že je to zábavné a u těžkých témat je odlehčení potřeba, tak je to hlavně pravda, Ivan Blatný tuto báseň opravdu napsal. Stejně tak jako si oba mladíci psali dopisy o svých pitkách nebo svádění žen, to není znevažování, ba naopak, je to budování si vztahu k velkým literárním osobnostem, ke kterým je někdy dost těžké se přiblížit, právě skrze až nábožnou úctu před jejich dílem. Když prostřednictvím příběhu získáte k literátovi nějaký vztah, mnohem lépe se vám pak budou číst jeho básně, to si myslíme, a proto děláme podobné vyprávění pro školy. A tímto neznevažujeme tragiku jejich osudů, ba naopak velmi nešťastné chvíle vyzní v příběhu ještě mrazivěji v protikladu k lehce humorným historkám o jejich pití například. Sen Jiřího Ortena těsně spjatý s událostmi holokaustu je třeba pro mě opravdu velmi působivý moment, ve kterém mám pocit, že vypravěčka popisuje tíhu světa ve velké šíři.

Zaujala mne Vaše odpověď, která odkazuje na název pořadu *Diagnóza: Poezie* – a to, že „pro ně byla poezie

s trochou nadsázky opravdová nemoc“. *Myslíte si, že se dá přistupovat k umění bez opravdového zaujetí?*

Myslím že ne, umění je tak trochu synonymem zaujetí, domnívám se... A právě proto může být nemocí, protože jakmile pro něco pocítíte vášně, pak je velmi těžké ji uhasit, i když už vám přerůstá přes hlavu...

A co Váš storytelling – to není nemoc?

Řekla bych, že je to stejná nemoc jako cokoli jiného, co vám připadá jako smysluplné konání a pro co cítíte opravdové zaujetí. Takže ano – pro mě je to rozhodně nemoc! A jsem za ni ráda.

Máte rádi český jazyk? A myslíte si, že by se třeba Karlu Čapkovu líbil název storytelling, a že by nedal přednost spojení vyprávět příběh?

Český jazyk máme moc rádi! Myslím, že Karlu Čapkovu by se tento termín mohl líbit. Vždyť on se snažil, aby Československo bylo světové, myšlenkově následoval T. G. Masaryka, a tudíž věděl, jak je pro Československo kontakt se zahraničím důleži-

tý. Sám krom toho, že ve svých dílech hojně užíval cizojazyčná slova, byl členem PEN klubu. To, že se u nás používá název storytelling, znamená nejen to, že se u nás vyprávějí příběhy, ale také to, že je Česká republika v tomto směru „světová“. Teď už ale k termínu samotnému – storytelling funguje jako terminus technicus, a proto ho používáme. Především ale jde o přihlášení se k mezinárodní „síti“ storytellingu, sjednocující se právě ve jménu tohoto anglickojazyčného označení. Ostatně, provedeme-li malý rozbor termínu „storytelling“, zjistíme, že proti českému „vyprávění“ má jednu nespornou přednost. Spojuje v sobě totiž „příběh“ (story) i „vyprávění“ (telling), tedy samotný proces vzniku a jeho výsledek.

A co si slibujete od storytellingu do budoucna? Nestane se nakonec divadlem?

Já myslím, že se storytelling jen tak neztratí, vyprávění příběhů tu vždycky bylo, je a bude. A to je zcela určitě jistota. *(redakčně kráceno)*

Ptala se Marie Valtrová

„Mladá linie“ Ortenovy Kutné Hory 2015

První víkend v září, jak je již mnohaletou tradicí, proběhl festival Ortenova Kutná Hora. Festival, v rámci kterého se každý rok setkávají rodáci K. Hory, probíhá řada akcí za účasti široké veřejnosti a jsou také odměněni laureáti soutěže mladých básníků.

Letošní, v pořadí XXII. ročník literární soutěže Ortenova Kutná Hora byl pro mě osobně jubilejním desátým, kterého jsem se zúčastnil. Za deset let jsem nevynechal ani jeden ročník, čtyřikrát jsem se s úspěchem účastnil literární soutěže a od roku 2009 pomáhám s organizací linie programu festivalu pro mladé básníky, od roku 2011 jsem v porotě soutěže.

Za oněch deset let prošlo literární soutěží mnoho výborných básníků a básnířek, mnohým z nich byly vydány knížky a někteří z nich se začlenili do něčeho, co lze označit jako současná česká literatura. Již od první návštěvy festivalu jsem si úspěchu v Kutné Hoře cenil víc než úspěchů na jiných soutěžích (tenkrát jsem posílal básně snad do každé literární soutěže, o které jsem se dozvěděl, v dalších letech jsem zůstal jen u těch, které jsem považoval za nejkvalitnější, OKH byla jednou z nich). S lety jsem si velice cenil toho, že se nejedná pouze o literární soutěž, ale o festival, v rámci kterého se lze setkat se zajímavými osobnostmi české literatury, setkat se s jinými mladými básníky z celé České republiky. Za tuhle příležitost jsem byl vždy rád a věřím, že jsou za ni rádi i účastníci ročníků, které již spolupřádám. Je to patrné mimo jiné z toho, že počet mladých účastníků, kteří na festival přijíždějí, stoupá, a upřímně jsem se za ta léta nesetkal s nikým, komu by se v Kutné Hoře první zářijový víkend nelíbilo.

XXII. ročník soutěže mě obzvláště potěšil, protože se mezi oceněnými ocitla nová jména, především básně vítězky Anny Prstkové dávají naději, že jsme našli nový talent, který, pokud se bude rozvíjet, má velký potenciál prorazit v české literatuře. Program pátečního i sobotního večera byl složen, tradičně, z autorských čtení a z koncertů. Na místě bylo třeba trochu zamíchat s připraveným scénářem, protože v Blues Café bylo třeba s koncerty skončit před desátou hodinou. To bylo zejména u pátečního večera škoda, protože pořad navazuje

na vyhlášení výsledků a začíná až v devět hodin. Program celého večera tedy neplánovaně zahájil koncert Sundays on Clarendon Road. Jak jsme se již několikrát přesvědčili, prostor Blues Café je pro koncerty menších, akustičtějších projektů naprosto ideální. To se letos opět potvrdilo a jsme rádi, že v tomto sympatickém prostředí může linie festivalu pro mladé básníky probíhat. Po koncertě Sundays on Clarendon Road přišla na řadu autorská čtení, v nichž se jako první představil David Záborský. Ten četl ze svého nově vydaného obsáhlého historického románu *Martin Juháš čili Československo*, který má podle všeho velké ambice obdržet letos několik literárních cen. Svoji básnickou tvorbu potom představil Adam Borzič, šéfredaktor literárního časopisu *Tvar*, a slovenská básnířka Mirka Ábelová. Ta je nejen básnířkou, nýbrž i aktivistkou a herečkou a rovněž otextovala většinu písní na posledním albu Davida Kollera. Po autorských čteních proběhla diskuse hostů s účastníky festivalu.

Obdobně jako v pátek začal i sobotní klubový večer v Blues Café hudebními vystoupeními. Na úvod to byl hudebně literární projekt ze Slovenska – Vlado Šimek a Herzog Herzog. Vlado je jedním z nejkontroverznějších básníků na Slovensku a Herzog Herzog respektovaným tvůrcem elektronické hudby. Jejich spojení přináší nevšední podívanou, o čemž se všichni návštěvníci přesvědčili. Herzog Herzog později kromě společného vystoupení s Vladem Šimkem zahrál i vlastní koncert, který rozhýbal nejednoho návštěvníka. Literaturu v sobotu reprezentovali básník Ondřej Holubec, dále Radek Malý, básník, překladatel a také čerstvý člen poroty OKH, a především pak jedna z nejdůležitějších současných českých spisovatelek Petra Hůlová, která přečetla několik ukázek z nové knihy *Macocho*. Po vystoupení hostů následovala jako vždy diskuse, při které měli přítomní příležitost položit hostům otázky. Úplně na konec vydařeného večera dostali prostor mladí básníci, účastníci festivalu a vlastně kdokoliv měl chuť přečíst ukázky z vlastní tvorby. Jsem velice rád, že klubové večery se každý rok těší živému zájmu jak posluchačů, tak samotných hostů.

Jan Těsnohlídek

Hit století „Škoda lásky“ zazněl na letošní OKH

(Rozhovor s Josefem Vejvodou)

Josef Vejvoda, nejmladší ze tří synů kapelníka a hudebního skladatele Jaromíra Vejvody, oslavil 13. července sedmdesátku. Sedmdesát let uplynulo letos i od konce 2. světové války, kterou, dle slov generála Eisenhowera, pomohla vyhrát *Škoda lásky*, skladba Vejvodova otce. Také proto *Škoda lásky* zazněla při koncertu jazzového tria Josefa Vejvody při letošní OKH.

Zavzpomínejte, prosím, na svého otce, skladatele a kapelníka Jaromíra Vejvodu.

Tatínek se narodil v r. 1902 a byl již třetím kapelníkem Vejvodovy kapely. Prvním byl Josef Vejvoda, narozený 1834, druhým také Josef, narozený 1871. Tatínek byl ale prvním, který začal komponovat. První skladbu napsal v r. 1927, byla to *Modřanská polka*. V r. 1934 ji otextoval Vašek Zeman a od té doby se jmenuje *Škoda lásky*. Napsal přes osmdesát skladeb, některé se staly velkými šlágry, *Škoda lásky* je ale nejslavnější. V r. 1938 vyhrála americkou hitparádu. Z vyprávění Jiřího Traxlera víme, že po válce děkoval osobně tátovi gen. Eisenhower za to, že *Škoda lásky* – *Beer Barrel Polka*, pomohla Spojencům vyhrát válku. V r. 2000 vyhrála anketu Hit století. Vrcholným zážitkem se *Škoda lásky* pro mě byl koncert v Carnegie Hall v New Yorku v r. 2002, při kterém jsem dirigoval Hudbu Hradní stráže. Zažil jsem potlesk ve stoje a tátovi do nebička jsem vzkázal, že je to dárek k jeho stým narozeninám.

První jazzové veřejné vystoupení jste absolvoval v r. 1963 s Jiřím Stivínem v Divadle Na zábradlí, v r. 1967 jste vystupoval s SHQ Karla Velebného. Jak na tuto dobu vzpomínáte?

Na konzervatoři jsem potkal pár kamarádů, kteří hráli jazz, a to mě ovlivnilo. Začal jsem denně poslouchat Hlas Ameriky – Willise Conovera, vše jsem si nahrával a pečlivě studoval. Školy na jazz tenkrát žádné nebyly a toto byl jediný způsob, jak se naučit hrát jazz, odposlouchat, jak to dělají jiní. Byl jsem velice mile překvapen, když mi Karel Velebný v r. 1967 nabídl angažmá v SHQ. Jazz je hudba, ve které se dá improvizovat, vyjadřovat momentální náladu a stejná skladba zazní na koncertech pokaždé trochu jinak. V jazzu je daleko více svobody a tvůrčích možností, než v hudbě vážné, a to mě na jazzu baví.

Jak jste vnímal proměny české, případně světové jazzové scény během své kariéry jazzového muzikanta?

Asi do r. 1986 jsem sledoval jazzovou scénu docela pečlivě. Jack DeJohnette a Tony Williams byli pro mne asi největší vzory na bicí a kapely, se kterými tito dva pánové hráli, se mi vždy velmi líbily. Soustředil jsem se na hraní s SHQ Karla Velebného, Jazz Cellula Laca Décziho, s JOČRem, s kvartetem Karla Růžičky, s Jiřím Stivínem, s Emilem Viklickým a český jazz jsem až tak moc nevnímal. Každý z těchto ansámbľů mě inspiroval k napsání mnoha skladeb. V poslední době se věnuji projektům s komorním nebo symfonickým orchestrem.

J. Vejvoda (vpravo) s K. Růžičkou a P. Kořínkem při koncertu v GASKu (foto M. Radoměřský)

Spojení jazzu a vážné hudby mě velice láká. Partnery mi byly Symfonický orchestr ČRo a řada dalších symfonických orchestrů a sólisté jako Pavel Šporcl, Jitka Hosprová či Kateřina Englichová.

Jak se vám hrálo při koncertě 5. září při OKH?

Musím přiznat, že jsem takový koncert už dlouho nezažil. Potlesk ve stoje s jazzem nebývá tak často. S Kájou Růžičkou a s Petrem Kořínkem jsme před 40 lety hrávali skoro denně. Buď jsme natáčeli v rádiu s TOČRem a s JOČRem, nebo i s jinými orchestry. Hráli jsme i v Jazz Celula a Kája měl svůj kvartet, takže jsme hráli skoro každý večer, v klubu, nebo na koncertě. Dnes v této sestavě hrajeme příležitostně a vždy

si rádi zavzpomínáme, což byl případ koncertu v Kutné Hoře. Ten měl moderovat Aleš Benda, ale těsně před koncertem zkolaboval, a tak to zůstalo na nás. Z reakce diváků bylo znát, že jsme se s tím popasovali. Na koncert v Kutné Hoře budeme v každém případě dlouho a rádi vzpomínat.

Vzpomínat budou i návštěvníci koncertu. Byl mezi nimi i Mirek Jiříšta, kutnohorská muzikantská legenda, který po koncertu nešetřil slovy chvály. Protože sám kdysi vedle trumpety hrával i na kontrabas, užil si prý zvlášť kontrabasistu Petra Kořínka. Koncert byl výjimečným hudebním zážitkem, tedy přesně tím, co festival OKH již po 22 let Kutnohořanům nabízí. (redakčně kráceno)

Připravil Vlastislav Navrátil

„Být v Kutné Hoře je pro mě svátkem.“ (Rozhovor s Alenou Laufrovou)

Přicházím k tobě jako vyslanec časopisu Krásné město. Mimochodem, považuješ Kutnou Horu za skutečně krásné město?

Kutnou Horu jsem častěji navštěvovala v 70. a 80. letech minulého století, nedaleko v Kojicích jsem totiž s rodinou pobývala na chalupě. Vzpomínám, jak jsme s malým synkem „sfárali“ do historického dolu. Od té doby, respektive od 90. let, Kutná Hora zkrásněla, vymanila se ze šedivosti, jako tolik jiných měst. Kutná Hora je jedinečná, má svoji atmosféru a charakter. Přínosem je pro ni GASK, která je také jedním z důvodů, proč do Kutné Hory jezdím. Myslím si, že by se Kutná Hora mohla v souvislosti s existencí středočeské galerie stát i místem pravidelných výtvarných mezinárodních setkání.

Když vytváříš portréty našich kulturních osobností...

Portréty i tradiční grafickou technikou leptu se suchou jehlou, kterou jsem tehdy používala, se už dlouho nezabývám.

Dobrá, tak si zavzpomínej, co tě vedlo k volbě jednotlivých portrétů: život, vzezření, nebo dílo dané osobnosti?

Když jsem se v 90. letech a později věnovala portrétům osobností především české kultury, byl to pro mě způsob, jak vyjádřit svůj vztah k lidem, kteří mě, ač již nežijí, provázejí životem, kterých si vážím a které mám ráda. Prvním malým portrétem v řadě následujících více jak čtyřicet portrétů většího či menšího formátu byla Božena Němcová. Ta mi byla „vzorem“ od mých asi 10 let, kdy jsem na Vánoce dostala její *Babičku*. Je pravda, že Kašparovy ilustrace měly na tom tehdy velký podíl. Inspirací, která mě dovedla k jednotlivým postavám, mi byl především jejich život a potom dílo. Mnohdy mně můj grafický list umožnil nezapomenutelná osobní setkání, např. *Pocta Josefu Čapkovi* mě přivedla k jeho příbuzným, do rodiny Dostálových, nebo *Pocta J. G. Debu-reauovi a Zdence Braunerové* mě zavedla domů k Františku Kožíkovi. Vlastně, jediný člověk, kterému jsem grafikou

Alena Laufrová (vpravo) s Hanou Kofránkovou
(foto M. Radoměřský)

vzdala poctu a zažila jej „na vlastní kůži“, byl můj profesor Zdeněk Sklenář, u kterého jsem studovala na UMPRUM. Většina portrétovaných se vztahuje k literatuře: Orten, Halas, Seifert, Kafka, Němcová apod.

Kdyby ses vrátila do svého „portrétního období“, koho bys ještě připojila?

Všechny portrétované jsem dělala s radostí a vnitřním zaujetím. To, že jsem s nimi mohla jaksi „sdílet“ jejich osud, bylo pro mě velkým obohacením. Než jsem začala portrét tvořit, prostudovala jsem si mnoho souvisejícího materiálu, dělala skici, jaksi se snažila na vybranou osobnost napojit. Určitě bych se více věnovala ženám, například Virginii Wolfové.

Proč jsi vlastně opustila tento žánr?

Opustila jsem ilustrativní pojetí ve své práci, ale nevyklučuji, že se k poctám osobnostem ještě vrátím, ale v naprosto jiné formě.

Můžeme se těšit, že se s tebou setkáme na příští OKH?

Ano, festivalu se zúčastním ráda, být v Kutné Hoře, a právě když v ní probíhá smysluplná tradiční kulturní akce, je pro mě svátkem.

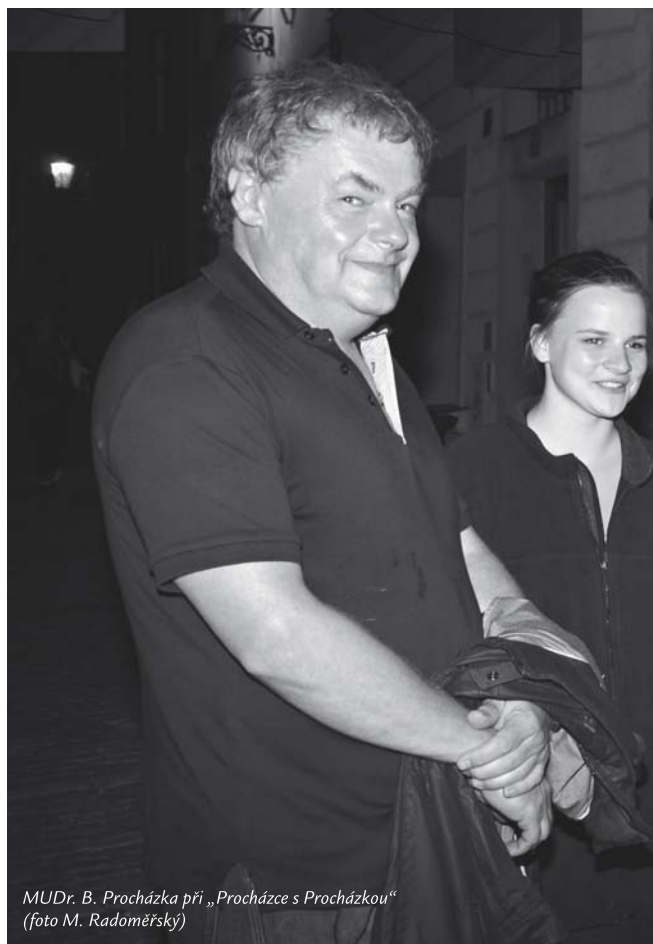
Ptala se Hana Kofránková

Procházka s Procházkou

(Rozhovor s MUDr. Bohuslavem Procházkou)

Zavzpomínejte, prosím, na svého otce, který byl, stejně jako Vy, lékařem a pro kterého byly historie a památky Kutné Hory velkým koníčkem, stejně jako je tomu u Vás...

Můj tatínek pracoval jako dětský a dorostový lékař téměř padesát let. Jeho velkou životní láskou byla historie, umění a především architektura, hlavně středověká. Tatínek byl v této oblasti laikem, ale prostudoval velké množství odborné literatury. Stýkal se s předními odborníky své doby, jako byli prof. Václav Mencl nebo prof. Dobroslav Líbal ad. Velmi rád cestoval (a my jako rodina s ním) a při těchto četných cestách navštívil stovky kostelů, klášterů, zámků, hradů, galerií, muzeí apod. Naše rodinné dovolené se většinou odehrávaly v podobném duchu, kdy až po splnění našeho denního „programu“ jsme hledali přenocování někde večer v kempu, hotýlku či na některé faře. V této souvislosti vzpomínám na maminku, která byla při tom tou nutnou, někdy nedocenenou „materiálně technickou základnou“. V 70. a 80. letech tatínek vykonával, vedle své lékařské profese, funkci tzv. okresního konzervátora památek, jakéhosi poradního orgánu, který se maximálně snažil zabránit destrukci památkových objektů v celém kutnohorském okrese. Často jsem s ním chodil na různá jednání ohledně finanční podpory oprav historických domů, kostelů aj. Vzpomínám si na složité jednání s vedením Československého tabákového průmyslu (tehdejší „tabákovky“) ohledně finanční pomoci s opravou zničené střechy sedlecké katedrály.

MUDr. B. Procházka při „Procházce s Procházkou“
(foto M. Radoměřský)

„Procházky s Procházkou“ jsou součástí OKH, myslím, od samého počátku a těší se velké oblibě. Absolvoval jste některé z těchto procházek se svým otcem? Pokud ano, jak na ně vzpomínáte?

„Procházky s Procházkou“ jsem se svým tatínkem absolvoval mnohokrát, jak při Ortenově Kutné Hoře, tak i při jiných příležitostech. I když jsem jeho výklad slyšel opakovaně, pokaždé byla taková procházka něčí jiná a pro mě objevná.

Která událost či osobnost v historii Kutné Hory je Vám osobně blízká a proč?

Během dlouhé historie došlo v Kutné Hoře a okolí k řadě událostí, které ovlivnily život města, země, ale některé měly i mezinárodní význam. Díky významu města se často jednalo o státnické akty, různá náboženská setkání i o vysloveně tragické události. Pokud bych měl některou z nich vybrat, bylo by to vyhlášení *Kutnohorského náboženského míru* v roce 1485. Na zemském sněmu toho roku bylo v Kutné Hoře přijato a vyhlášeno, že nelze „zjevně ani tajně nutit žádného věřícího k vyznávání své víry pod jednou nebo podobou – proti jeho přesvědčení“. Tímto aktem bylo ukončeno těžké a složité období české historie spojené se spoustou lidského neštěstí a negativních emocí. Nastala doba výjimečné náboženské tolerance a respektu mezi věřícími, bez ohledu na jejich společenské či majetkové poměry. Platnost *Kutnohorského náboženského smíru* byla původně vyhlášena na 31 let a v roce 1512, na dalším zemském sněmu, byla prodloužena až „na věčnost“. Nastala doba náboženské svobody, velkého ekonomického, kulturního a uměleckého rozvoje Kutné Hory i celého Českého království. Do Kutné Hory přichází nejlepší umělci své doby – architekti, kameníci, malíři apod. Z této doby máme v Kutné Hoře celou řadu výjimečných výtvarných a stavebních děl. Po celou dobu své platnosti byl náboženský smír dodržován a ukončen až vyhlášením *Obnoveného zřízení zemského* v roce 1627 Ferdinandem II. v pobělohorské době. Tímto aktem bylo ukončeno období náboženské svobody a tolerance, které předběhlo ostatní evropské země o mnoho let.

Obdobně: Který historický objekt v Kutné Hoře je Vám osobně nejbližší a proč?

Kutná Hora je plná významných historických, především středověkých objektů a tvoří neopakovatelný celek. Na jedné straně obdivujeme dvě velké kutnohorské katedrály, řadu dalších chrámů a původně gotických paláců. Na druhé straně jsou půvabné drobné středověké stavby (královská kaple ve Vlašském dvoře, opatská kaple sedleckého kláštera, Kamenná kašna, soukromá kaple v Sankturinovském domě, prostory tzv. Knížecího domu, nyní opravovaná kaple rodného Dačického domu). Pokud bych si měl vybrat z osobních důvodů jednu z kutnohorských památek, asi bych volil katedrálu sv. Panny Barbory. Zde jsem začal provádět o prázdninách návštěvníky již jako patnáctiletý žák. Nejraději jsem měl podvečer, kdy po uzavření chrámu pro turisty zde nastal klid a ticho. Pozoroval jsem hru světla uvnitř chrámu, např. při západu slunce, při bouřkách, naslouchal tajemným zvukům při vichřicích. Měl jsem možnost sám si prozkoumat každý detail a dostat se do každého tajemného zákoutí této výjimečné stavby.

V souvislosti s těžbou stříbra ve středověku přišlo do Kutné Hory velké množství cizinců. Jak se to tehdy promítalo do života v Kutné Hoře? Odešla později většina z nich, nebo se usadili a my jsme i jejich potomky?

Bohatství stříbra objeveného v Kutné Hoře přivedlo do našeho města mnoho cizinců. Jednak to byli odborníci na těžbu a zpracování stříbra, kterých bylo v českých zemích nedostatek, ale i mnoho běžných horníků, kteří sem přišli ze zahraničí za prací, za vylepšením své životní situace. V předhusitské době bylo obyvatelstvo především německé národnosti (proto máme v Kutné Hoře například ulici „Českou“ – protože zde žili Češi). V období po husitských válkách pak bylo obyvatelstvo v naprosté většině české. V době velkého rozmachu Kutné Hory za Jagellonců přichází i řada výjimečných umělců ze zahraničí. Například je známo, že němečtí luteráni mívali bohoslužby v kostele sv. Jiří vedle Kouřimské brány, který dnes již neexistuje.

Co – u vědomí historické zkušenosti – soudíte o současné vlně imigrace do Evropy? Je to něco, co Evropa zažila již v minulosti, nebo je to nový fenomén?

Současná vlna imigrace do Evropy, která nás v těchto dnech zneklidňuje, není v historii Evropy nic výjimečného. V minulosti docházelo ke změnám populace někdy opanovaním

území novou elitou, která zavedla jiný jazyk, zvyky, zákony a podobně. Jindy došlo k přesunutí celého obyvatelstva, nejčastěji kvůli válečnému stavu, hladomoru či při epidemiích. Tito přistěhovalci většinou splynuli s původním obyvatelstvem, jindy byli původní obyvatelé nuceni se přesunout dále v rámci stěhování národů.

Myslíte si, že vztah kutnohorských občanů, a zejména pak mladé generace, k historii Kutné Hory se proměňuje, pokud ano, jak?

Během posledního čtvrtstoletí se Kutná Hora hodně proměnila. Dříve všudypřítomná městská šed' zmizela, postupně byla opravena většina velkých památek, zároveň rozkvetly domy, parky, různá zákoutí, zidky apod. Cítím, že se mění nejen tyto jednotlivosti, ale zároveň i celková atmosféra města. Toto příjemná klima do Kutné Hory láká k opakovaným návštěvám mnoho obdivovatelů našeho kouzelného města, současně působí na samotné obyvatele Kutné Hory. Kutnohořané mají stále větší zájem o historii a zároveň stoupá i určitá hrdost na vlastní město. Neustále přibývá akcí, při kterých mají místní možnost se seznámat se svým městem, jeho historií, kulturou a výjimečnými osobnostmi. Zájem o tyto akce stoupá, což pozoruji i při večerních procházkách v rámci Ortenovy Kutné Hory. (redakčně kráceno)

Připravil Vlastislav Navrátil

Pocta přátelům (Rozhovor s Bohuslavem Kučerou)

Narodil ses v Kutné Hoře na začátku 2. světové války. Jsou Tvoje nejranější vzpomínky z dětství nějak spojeny s tímto pohnutým obdobím, s osvobozením města apod.? Jak vůbec vzpomínáš na své dětství, na rodiče, na život v Kutné Hoře?

Narodil jsem se na sklonku druhé světové války v Kutné Hoře. Můj rodný dům se nachází na Palackého náměstí, ale vchod měl od Vlašského dvora, s takovou malou zahrádkou, která je tam dodnes. Moje dětství se dá rozdělit do tří částí: Pohled z okna na náměstí, kde se stále něco dělo, zejména s koncem okupace, již zmiňovaná zahrádka, kde jsem si hlavně celou válku hrál, a po válce milovaný „Havlíček“, což byla plocha v okolí sochy známého buditele-novináře. Zde jsme spolu s dalšími kamarády trávili zejména v létě nejvíce času. V zimě se zde s kopce i sáňkovalo. Válku jsem vnímal až v okamžiku leteckých náletů. Když jsem jel s maminkou k tetě do Nymburka, lokomotiva náhle v zatáčce v Sedlci u cihelny zastavila a začala pískat. Museli jsme všichni rychle vystoupit a lehnout si do trávy. Nad námi přeletělo nízko letadlo. Hrozně jsem se bál. Nálety na Kolín se opakovaly, a tak jsme museli často i v noci do krytu, který byl zřízen ve sklepě. Když přišli Rusové, byli ubytováni vedle nás u Rábů – pan Ráb byl podpraporčíkem četnictva. U nás na zahrádce měli sudy s pivem, a tak se tam i pilo. Na nás děti byli hodní, často hrávali na harmoniku a my jsme poslouchali...

Zavzpomínej, prosím, na svoji matku, Marii Kučerová-Herbstovou (†1962), která byla výraznou osobností kutnohorského kulturního a společenského života a která zanechala pozoruhodný tvůrčí odkaz, mj. jako zakladatelka dětských oper.

Maminka patřila tak nějak ke kulturnímu životu města té doby.

To jsem pochopil až po válce, kdy jsem byl starší. Byla v Kutné Hoře ve 30. letech známou hudební pedagožkou a skladatelkou, zejména dětských oper. Kutnohorské děti nastudovaly její operu *Broučci* na Karafiátovy motivy, a dávalo se to dokonce v tehdejší Československé rozhlase v Praze, kde to pro rozhlas nastudoval prof. Karel Hába, známý hudební pedagog a režisér. Bohužel jsem se mamince narodil do nevhodné válečné doby a v jejích téměř 45 letech, a tak to neměla jednoduché. Otce zavřeli v Praze za odbojovou činnost (byl úředníkem ČSD na hlavním ředitelství), a maminka tím pádem nemohla vyučovat. Navíc měla starost o babičku atd. Musela prodat i dům, a tak jsme se protloukali až do konce války. Po válce ale byla velmi aktivní – nejenže vyučovala hře na klavír, ale především její práce skladatelská byla neuvěřitelná. Od roku 1945 složila tři dětské opery, symfonickou báseň *Můj kraj*, hornický pochod, byla autorkou *Vánočních kutnohorských melodií*. Po roce 1948 ji „soudruzi“ zakázali soukromé vyučování – zrušili její produkce a musela nastoupit do Domu kultury a vzdělání, kde pracovala až do svého úrazu, kterému bohužel ve svých 66 letech podlehla. Samozřejmě jako od syna se ode mne očekávalo, že budu v hudbě následovat svoji matku. Od raného dětství jsem hrál na klavír, asi ne špatně, protože již ve třinácti letech jsem vystupoval na hudebních produkcích. Zahrát koncertní Smetanovu polku *Z mého života* nebyl pro mne žádný problém. Dokonce ještě ve svých osmnácti letech jsem chodil hrát s panem Kadlecem a Nekolou do kavárny hotelu Černý kůň. Později mi to maminka zakázala.

V pořadu Pocta přátelům – kutnohorským filmařům, který byl součástí letošní OKH, jsi mj. prozradil, že si se původně chtěl věnovat fotografování, nicméně jsi nechtěl

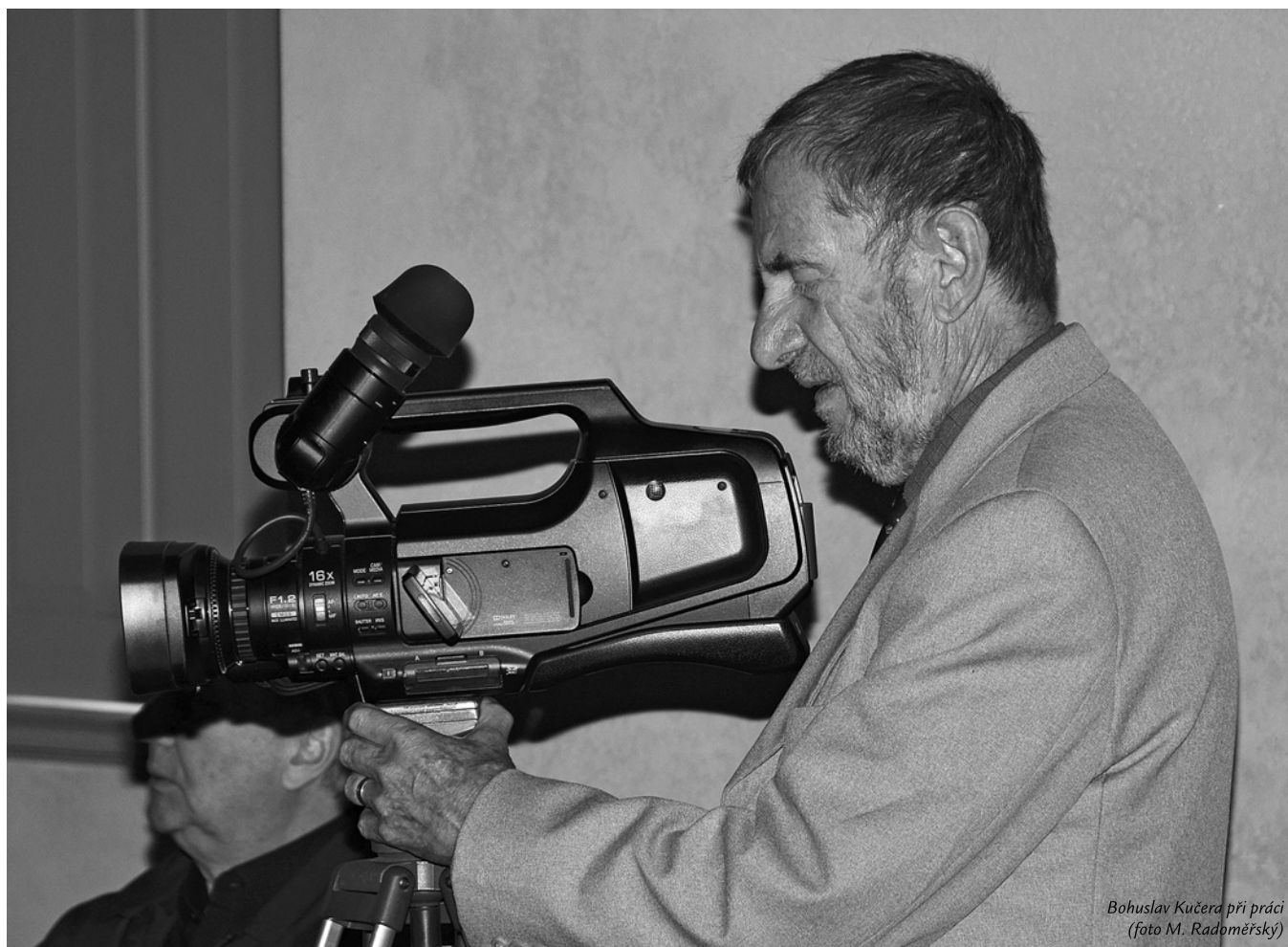
konkurovat kamarádům, a proto si začal filmovat. Jaké byly tvé filmařské začátky?

Vše přišlo náhle. Můj kamarád Ota Pospíšil přinesl do školy malý fotoaparát Altissa. Byl jsem ztracen: Bylo mi dvanáct let, toužebně jsem chodil kolem drogerie pana Richtera v Kolláro-
vě ulici a ten fotoaparát tam vyhlížel. Nakonec jsem ho našel pod vánočním stromečkem. Maminka asi tušila, že to s mojí hudební kariérou bude špatné. Proto mě dala ve čtrnácti letech učit u tehdy známého kutnohorského fotografa pana Kutiny, který měl svůj ateliér proti Kamenné kašně. Přesto jsem kupodivu u fotografie tak úplně nezůstal. Ten pravý okamžik změny nastal až ve škole v Pardubicích, kde jsem spatřil filmový projektor a filmovou kameru. Studovali jsme fotografickou a filmovou chemii a tyto přístroje vedle fotoaparátů patřily k vybavení školy. Nu a pak to šlo ráz na ráz. V šestnácti jsem si na brigádě vydělal peníze na svoji první kameru. Byla to osmička Admira, koupil jsem si ji jako použitou v bazaru v Praze u pana Havlíka v roce 1955, nebo 1956. Byl jsem asi sedmým majitelem kamery v Kutné Hoře. Filmovou kameru měli třeba v Kutné Hoře cukrář Rudolf, MUDr. Lukavec, prokurista Ing. Novotný, lékárník Vančura, předseda tehdejšího Sokola Mašek nebo hostinský Kraus v Sedlci. Já ale od začátku začal točit koupaliště, sportovní utkání, fotbal, průvody, ale také závody a samozřejmě své kamarády. Toužil jsem poznat i profesionální film, a tak jsem se v osmnácti letech vyučil promítačem. To se mi hodilo i na vojně, kde jsem tuto profesi vykonával v plukovním kině v Karlových Varech. Po vojně jsem založil spolu s dalšími kamarády Filmové studio při Domě kultury a vzdělání. Absolvoval jsem filmovou konservatoř a později

jsem prošel i kameramanským kurzem ČST v Jevanech. Stal jsem se metodikem pro film a fotografii na OKS v Kutné Hoře. Byl jsem dlouholetým členem Ústředního poradního sboru pro film při Ministerstvu kultury, kde jsem se seznámil téměř se všemi významnými filmovými pedagogy, z nichž některé jsem poznal již na konzervatoři: Bojanovský, Kučera, Šmok, Valušiak, Hanuš, Adler, Pražan aj. Stál jsem u zrodu prvního Kina amatérských filmů v Československu, které vzniklo právě v Kutné Hoře. Toto ojedinělé zařízení promítalo špičkové amatérské filmy z celé republiky. A uváděli se zde již veřejně i první filmové kroniky města. Po zrušení OKS po sametové revoluci jsem spolu s přáteli založil vlastní firmu Videofilm studio Kutná Hora a v roce 1995 jsme zahájili i televizní vysílání na INFOkanálu společnosti Kabel Plus v Kutné Hoře. Po třinácti letech jsme přešli na internet. A právě televize byla základem k systematickému mapování života města. Vznikla kutnohorská filmová kronika a byl založen i bohatý filmový archiv z tvorby filmových amatérů v Kutné Hoře. Naši práci dlouhodobě sledoval i Národní filmový archiv v Praze, většina tvorby, hlavně filmů, byla později digitalizována a předána této instituci, což považuji za správné, neboť jedině tam se uchovávají pro budoucí časy.

Filmová kronika Kutné Hory je ojedinělým projektem v měřítku celé republiky. Do kroniky jsi kromě vlastních dokumentů, resp. dokumentů skupiny filmových amatérů v Kutné Hoře zahrnul i příspěvky jiných autorů, které často nebyly určeny pro veřejnost. Můžeš připomenout některé obzvláště cenné záběry?

Mezi nejceněnější patří určitě dokumenty zachycující kutnohor-

Bohuslav Kučera při práci
(foto M. Radměřský)

ské rodáky: herce Jaroslavu Vojtu (máme i dokument z jeho pohřbu v Národním divadle, který je unikátní, protože televize tam nesměla). Vojta podepsal *Dva tisíce slov*, a tak se i jeho osmdesátiny slavily v Kutné Hoře U Mědínek. Ilja Bojanovský, můj profesor-kameraman, Mirek Nohejl, šéfdirigent Moravské filharmonie, prof. Radko Štátný, básník Miroslav Florián, malíř Čeněk Fousek, podplukovník Louda ad. Velmi cenné jsou samozřejmě dokumenty zachycující významné návštěvy v Kutné Hoře: prezidenty T. G. Masaryka, V. Havla, V. Klause a M. Zemana, manžela anglické královny prince Filipa ad. Velmi cenné jsou pak záběry likvidace známých kutnohorských staveb: starého koupaliště, křižovatky U Cejchovny, bourání rodinných domů při výstavbě sídliště na Masarykově třídě, bourání věžáku U Kozlíků. Na filmovém pásu je zaznamenána výstavba závodu AVIA i jeho asanace, výstavba nádraží v Sedlci, sídliště v Šipší, vodního díla Vrchlice, ČKD, Foxconnu, nového koupaliště, nových provozů a infrastruktury „tabákovky“ Philip Morris v Sedlci, nového kutnohorského gymnázia...

V letošním roce uplynulo dvacet let od zahájení televizního vysílání v Kutné Hoře. Právě díky tomuto vysílání vznikla nejnovější část cenného filmového archivu důležitých událostí ve městě, která navazuje na předešlou téměř padesátiletou kronikářskou činnost filmových amatérů v Kutné Hoře. Můžeš, prosím, připomenout jména hlavních spolupracovníků?

Letos pomyslně slavíme dvacet let od zahájení televizního

vysílání v Kutné Hoře. Celým našim kolektivem prošlo kolem pětácti pracovníků, z nich nejvíce vyzvedávám práci Ing. Petra Kouřila, který technicky zajišťuje po dvacet let vysílání ITV, dále Martinu Steklou, která sama připravila pro digitalizaci celý filmový a video archiv, což zabralo téměř tři roky. Tato dívenka zhlédla do puntíku celý náš filmový a video archiv čítající přes tisíc položek včetně svitkového filmového archivu, který má přes 700 cívek. Ani já jsem jako tvůrce neviděl to co ona. Samozřejmě nemohu nevzpomenout na paní Jarku Večeřílkovou, která byla vedoucí redaktorkou televize, ale i zkušenou režisérkou a filmařkou. Byla autorkou režisérkou většiny televizních magazínů 80. a 90. let i řady studiových dokumentů. Také kameramani Rudolf Čermák, Kateřina Kučerová, Bohouš Vašíček nebo Jaromír Procházka odvedli nesmírně cennou dokumentační práci. V neposlední řadě je třeba ocenit práci redaktorů, díky nimž vznikly dokumenty se stovkami témat a příběhů: Michal Trnka, Mirek Štrobl, Honza Cafourek, Petra Exnerová, Jiří David, Monika Vokounová, Martina Steklá, Klára Brunclíková, Veronika Chraščová, Karolina Hanzlová a Vladimír Císař. Měli jsme i řadu spolupracovníků, bez kterých se televize neobejde. Byli to především odborníci-kabeloví technici František Beneš a Jiří Líska, osvětlovač Jiří Kofroň, zvukař Ing. Jiří Novotný ad. Velkým pomocníkem a rádcem byl po celou dobu i profesor Ilja Bojanovský. Velké poděkování za dlouhodobou spolupráci patří i fotoateliéru Valoušek a firmě MIRA.

Připravil Vlastislav Navrátil

Ohlédnutí „Bude to festival..“

Když jsme si v roce 2013 připomínali 20. výročí existence festivalu Ortenova Kutná Hora a stejnojmenné soutěže mladých básníků, uspořádala M. Valtrová, od počátku členka festivalového výboru, sborník příspěvků, v nichž se tvůrci a účastníci festivalu a soutěže vracejí do minulosti a zamýšlejí se nad tím, co jim OKH přinesla. Rádi bychom se o některé z těchto příspěvků podělili se čtenáři 4. čísla Krásného města, věnovaného tradičně OKH, v nové rubrice Ohlédnutí.

Na začátek jsme vybrali příspěvek paní Dagmar Růžičkové, manželky MUDr. Emanuela Růžičky, iniciátora obnovení Klubu rodáků a přátel Kutné Hory – Kutná Hora v Praze po r. 1989, prvního předsedy klubu a jednoho z duchovních otců OKH (vedle Oty Ornesta a Alfreda Strejčka). Paní D. Růžičková ve svém příspěvku nazvaném Bude to festival... podává svědectví o tom, jak se na počátku devadesátých let, ruku v ruce s obnovením klubu rodáků, zrodila myšlenka uctění památky Jiřího Ortena pořádáním festivalu a soutěže mladých básníků s jeho jménem.

Dagmar Růžičková je od samého počátku členkou festivalového výboru a výboru klubu rodáků, a nejen proto byla vždy v centru dění. Inspirátorka, obětavá organizátorka, skvělá hostitelka, zkrátka dobrá duše klubu a festivalu. Letos v dubnu oslavila významné životní jubileum, dodatečně blahopřejeme a přejeme dobré zdraví a neutuchající elán. Zároveň si připomeňme patnácté výročí úmrtí dr. Růžičky, bez něhož by klub a festival nikdy nebyly tím, čím jsou.

Vlastislav Navrátil

Ortenova Kutná Hora – vzpomínky na uplynulých dvacet let trvání tohoto festivalu jsou stále přítomné. Jak o nich psát, vystihnout atmosféru, na nic nezapomenout?

Defilují přede mnou všechny ortenovské pořady, vernisáže, koncerty, autorská čtení, fotografické soutěže, bezpočet mladých básníků, kteří se soutěže zúčastnili. K dispozici mám víc než dvacet objemných alb, která v obrazech dokumentují toto dění. Fotografie významných osobností kulturního života, z nichž mnohé už, bohužel, nejsou mezi námi. Herců, zpěváků, hudebníků, výtvarníků a dalších tvůrců pořadů. Máme je uschovány nejen v archivu, ale i ve svých srdcích.

Připomínám si, jak to vlastně všechno začalo. Po „sametové

revoluci“, v tom náhle uvolněném období svobody, jsme si začali plnit sny, které se ještě donedávna zdály nespelnitelné. Začali jsme hledat kamarády a přátele, kteří opustili rodné město a byli rozesteti po celé republice i mimo ni.

Obnovení činnosti Klubu rodáků a přátel Kutné Hory, která byla potřikrát zakázána, bylo prvořadým úkolem. Po téměř detektivní činnosti, týkající se hledání adres a navazování zpřetrhaných kontaktů, se nám to podařilo – rodáci nezapomněli! Nadšené dopisy, zájem o členství a dění v rodném městě projevilo takřka na tři sta kamarádů. V krátkém čase je bylo zapotřebí zaregistrovat, vyříditi další úřední záležitosti, zajistit prostory na setkání – a mohlo se začít. Valná hromada,

volba výboru. V roce 1991 jsme uspořádali první Letní setkání v Lorci, v následujícím roce seznámení s uměleckým sdružením Spirála a v roce 1993 v aule gymnázia setkání věnované Otovi Ornestovi a Rudolfu Krupičkovi. Ještě neskončilo a už se plánovalo setkání další. Hlavní postavou měl být kutnohorský básník Jiří Orten, který by 30. srpna 2013 oslavil pětasedmdesáté narozeniny. Zemřel 1. září 1941 ve dvaadvaceti letech. Vzpomínám, jak jsme usínali plni dojmů, s představami, co nás v budoucnu čeká. Když se spánek přiblížil na dosah, Mánek (můj manžel, MUDr. Emanuel Růžička) pronesl: „Bude to festival!“ Hned druhý den ráno po konzultaci s Alfredem Strejčkem a dalšími přáteli (Janem Kopeckým, Iljou Bojanovským a samozřejmě Otou Ornestem) začali sprádat plány. Nápady byly mnohdy velice odvážné, neřku-li bombastické: ortenovský program, výstava, vernisáž, velkolepý koncert v chrámu sv. Barbory v provedení světově uznávané mezzosopranistky Evy Randové, která se v Kutné Hoře narodila a koncertovala poprvé. A také – opera Hanse Krásy *Brundibár* v provedení Dismanova dětského rozhlasového souboru. Úplně novou zkušeností bylo vyhlášení celostátní autorské soutěže mladých básníků ve věku patnácti až dvaadvaceti let. Stanovy soutěže ochotně zpracoval literární historik a teoretik dr. Vladimír Justl. Abychom zvládli organizační problémy, oslovili jsme Společnost přátel kultury slova – Lyru Pragensis. Tento odvážný krok, který zahájil ortenovskou tradici, byl úspěšný. Mnoho z atmosféry Ortenovy Kutné Hory připomíná každým rokem čtvrté číslo revue *Krásné město*, které zpočátku redigoval akademický malíř Čestmír Pechr. Po jeho odchodu tuto povinnost převzala obětavá Marie Valtrová, která je také autorkou scénářů k cyklu *Jiří Orten a jeho současníci*. Autorem a interpretem vlastních hudebních skladeb je její muž Jan Valter.

O organizační část celého festivalu – od vyhlášení soutěže, přes spolupráci s porotou, péči o ubytování účastníků, zajištění technických podmínek a celé řady jiných povinností – se po dlouhá léta stará spolehlivá Monika Trdličková.

Duší festivalu je milovaný Alfred Strejček, který vybírá inspirativní programy, moderuje, dnes již s vydatnou pomocí energické (ale lidské) režisérky Hany Kofránkové.

A pak je tu problém financí. Když chce mít člověk to nejlepší, musí mít peníze. Kde je vzít, a nekrást? Na hledání sponzorů a nastavování hřbetu kritice, když něco neklape, jak by mělo, je specialistou předseda Klubu rodáků a festivalového výboru MUDr. Jiří Plaček.

A tak bych mohla pokračovat dál a dál... Ostatně jména všech autorů, porotců a oceněných básníků najdete ve druhé části sborníku (pozn. red.: *Ortenova Kutná Hora*, vydáno 2013). Zůstanu raději u svých osobních vzpomínek, u té radosti, u družné pohody, která panovala při přestávkách mezi jednotlivými pořady, u vzrušených diskusí při konzumaci oběda podávaného většinou na zahradě, protože počasí nám přálo. Náš dům praskal ve švech, každý koutek byl dobrý k odpočinku. Nikdy nezapomenu na improvizovaný koncert kytaristy Štěpána Raka a Alfreda Strejčka pro chudáka Benjamina (náš boxer), který musel být sám doma. Nezapomenu ani na pocit sounáležitosti při naslouchání vzpomínek a hudby při nedělním dopoledním pořadu, který jsme nazvali *Pocta přáteli*. Spokojenost všech byla nejkrásnější odměnou.

Přála bych si za sebe i mého manžela (Mánka), aby Ortenova Kutná Hora žila dále, aby se dařilo udržet skvělý kolektiv pořadatelů a aby se jí dostávalo větší podpory ze strany veřejnosti. Aby se mezi námi objevovali i nadále milovníci nevšedních zážitků a všichni, co jsou ochotni přispět k dobrému dílu.

Dagmar Růžičková

Druhý ročník festivalu KH19

Ve dnech 29. října až 1. listopadu proběhl druhý ročník festivalu *Kutná Hora, domov můj / Kutná Hora v 19. století*, zkráceně *KH19*. Vzhledem ke dvěma výročím, která souvisela s naším regionem (200 let narození Jana Pernera a 110 let místní dráhy Kutná Hora – Zruč nad Sázavou) byl tento ročník z velké části zaměřen na železnici. Ukázalo se, že toto zaměření bylo šťastné, neboť přineslo spoustu zajímavých námětů, umožnilo spolupráci s dalšími lidmi a také přitáhlo pozornost diváků či účastníků. Také se potvrdilo, že stále existuje početná obec příznivců železnice, a to jak současných, či bývalých železničářů, tak také amatérů v tomto oboru. „Mašinky“ prostě stále přitahují a zřejmě je to tím, že se v nich spojuje věčný klukovský zájem o techniku s romantikou.

Program festivalu sice byl, co se počtu dní týče, o něco kratší než při prvním ročníku, ale z hlediska programové náplně byl ještě bohatší. To pochopitelně kladlo velké nároky na organizaci. Tu měl na svých bedrech především realizační výbor festivalu, který pracoval ve složení: H. Pospíchalová, L. Frankovicová, D. Nováková, Z. Trnková, P. Novák, M. Štrobl, V. Císař a Z. Lipský.

Součástí festivalu byly také dva *Kutnohorské podvečery* (U Kata 29. a 31. října). Z nich každý byl zaměřen na jedno z výše uvedených výročí. Na pořadu věnovaném J. Pernerovi

vystoupil se svojí přednáškou doc. Ladislav Maixner, znalec jeho života a díla. O hudební složku *Podvečera* se postarali mladí manželé Lucie a Petr Kavánkovi z Tupadel, kteří přítomným divákům učarovali krásným zpěvem, hudebním doprovodem a také milým, skromným vystupováním. O odbornou stránku sobotního *Kutnohorského podvečera* se postaral Martin Navrátil, autor knihy *100 let místní dráhy Kutná Hora – Zruč nad Sázavou*. Přítomným zazpívala několik písniček ze svého repertoáru mladá nadějná zpěvačka Johana Jeřábková. Oba podvečery doplnily tradiční dokumentární filmy autora Vladimíra Císaře.

Festival byl oficiálně a slavnostně zahájen v pátek 30. října v konferenčním sále hotelu U Kata, a to za přítomnosti Zdeňka Štefka, radního Středočeského KÚ pro oblast kultury, Martina Starého, starosty Kutné Hory, a Josefa Viktory, kutnohorského místostarosty. O slavnostní atmosféru se zasloužil také USPS Tyl pod vedením Zdeňka Licka. Pěvecký sbor zaměřil své vystoupení jednak na kutnohorské 19. století, jednak na tematiku železnice, to když zazpíval veselou písničku o stanicích na kutnohorsko-zručské dráze. Součástí úvodního večera byla také vernisáž výstavy litografií Jiřího Boudy.

Organizačně nejnáročnějším dnem byla bezpochyby sobota 31. října. Už od rána bylo na nádraží Kutná Hora město rušno,

protože se blížily oslavy 110. výročí dráhy. Ty vypukly v deset hodin, a to za přítomnosti velkého množství návštěvníků. Na trase mezi hlavním nádražím a Poličany vozil zájemce vyhlídkový historický motoráček „Hurvínek“, na peróně vyhrávala country kapela Trampoty, prodávala a podepisovala se kniha o této trati, naproti nádražní budově si lidé prohlíželi rekonstruované vagóny. V interiéru jednoho z nich se promítal více než dvouhodinový filmový záznam o cestě vlaku do Zruče a zpět. Z výtopny vyjely k prohlídce drezína a moderní sněhová fréza. Dětem vyprávěly v malé zimní zahradě pohádky o mašinkách H. Pospíchalová a L. Frankovicová. Se svými rodiči mohly děti také navštívit Kutnohorskou zahradní železnici Jiřího Capuoška v Sedlci. A nejen navštívit, také se samozřejmě povozit v malém vláčku. Mnozí zájemci využili možnosti projít si krátký poznávací okruh v okolí nádraží, do něhož byla zahrnuta návštěva mimořádně otevřené bývalé nádražní budovy s malou výstavou kopií starých pohlednic a fotografií s tematikou místní dráhy. Program na nádraží probíhal dopoledne i odpoledne a je nutné, aby byl připomenut jeden moc důležitý „sponzorující šůry“, totiž nádherné slunečné počasí. V sobotu večer se v sále staré sokolovny rozezněly tóny lidových i novějších písniček v podání malé kapely S. Jelínka. Začala tancovačka *Trochu v duchu 19. století*, pořádaná Sokolem Kutná Hora. V jejím úvodu velkolepě nastoupil soubor Sokola z Paběnic, v krásných krojích a ve třech kolonách (24 tanečnicků) ohromil ty, kteří ještě neměli možnost jej vidět při provedení české besedy. Hrou na neposlušný flašinet i zpěvem diváky dojal a pobavil Ladislav Kotyza z Kutné Hory-Karlova. Plesoví návštěvníci si také mohli prohlédnout malou, ale působivě naaranžovanou výstavku českých krojů ze sbírky paní

Programu festivalu KH19 zahrnoval i jízdu „Hurvínek“ (foto Lukáš Táborský)

Zvoníkové z Kutné Hory. Mladí členové Sokola pak předvedli ukázkou lezení na boulderové stěně.

Neděle byla vyhrazena dvěma blokům přednášek, z nichž většina se opět vázala k železnici či přímo k místní dráze. A platí to samé, co vloni – že všechny přednášky a referáty byly pečlivě připravené a působivě přednesené. Potěšitelné bylo i to, že v auditoriu zasedlo více posluchačů než vloni. Posledním pořadem festivalu byl křest knihy Miroslava Štrobla *Uctívý služebník*. Autor knihy připravil pro početné publikum také zajímavý program: Ukázky z knihy přečetl Ota Fiala, stylovými písničkami dotvořil atmosféru večera Josef Matura. Na knížku se připilo vínem z kutnohorského vinohradu pana Jozefa Žáčka.

Poté byl druhý ročník festivalu slavnostně zakončen. (redakčně kráceno)

Vladimír Císař

Zkoušet porozumět, vcítit se... (Interview s prof. Daliborem Turečkem)

Cím je pro Vás 19. století – mezi těmi ostatními – výjimečné, proč stojí za to se o ně zajímat?

Zaprvé jde o období utvoření podoby národní kultury, kterou dnes již skoro nevnímáme jako něco podstatného, ale přesto jsme jí určováni a nesení. A dále je mi 19. století obdobím, v němž vznikly úchvatné umělecké hodnoty, jaké nebyly po mém soudu dodnes překonány. Poezie Máchova, povídky Nerudovy, básnická suverenita Vrchlického, ale také třeba malba Mánesova, Kosárkova... Obdivuji malířskou, hudebně kompoziční, literární dovednost a kompetenci tvůrců 19. věku, neporovnatelně vyšší, než jakou se mohou prokázat dnešní konceptuální „umělci“. Nesvedu se nadchnout pro zmačkaný vlnitý plech, pohozený v galerii, ale žasnu nad technikou Ženíškovou, stejně jako nad schopností literárního vyjádření Jiráska či Březiny.

Na loňském festivalu, když jsme diskutovali o smyslu takového festivalového návratu, jste (přibližně) říkal, že bychom si neměli tuto dobu idealizovat a snít o jakémsi nemožném návratu v čase, ale že poznávání i interpretování 19. století může být také výrazem lidské svobody. To mě zaujalo, ale chtěl Vás poprosit o upřesnění. Jak jste to myslel?

Každá idealizace představuje úskalí. Skutečně bychom chtěli

žít v době bez všech technologických a civilizačních vymožeností, které nám dnešek nabízí s takovou samozřejmostí, až to láká vlny uprchlíků? Na druhé straně ale nejsme vázáni školskými – z povahy věci – zjednodušenými soudy; máme dobrou možnost číst texty, vnímat obrazy, slyšet hudbu. Zkoušet porozumět, vcítit se, a tím se stát bohatšími, než jakými jsme byli. Otázka ovšem je, jaká role zbývá kultivovanému a vnímavému jedinci v mediální a konzumní civilizaci. Ale bez ohledu na to – pokud svedeme vnímat hloubku a krásu Máchovy či Zeyerovy metafory, pokud jsme sto ocenit lidskost i vlídnost textů Boženy Němcové, nemůže nám to být ke zlému.

Jeden z Vašich referátů se týká motivu vlaku v literatuře 19. století. Odráží se v krásné literatuře té doby skutečnost, že byly něčím víc než pouhým dopravním prostředkem?

Byl především kulturním fenoménem. Většina jedinců, narozených řekněme kolem r. 1850, o vlaku snad ani neslyšela, rozhodně jej neviděla, natož aby se jím svezla. Přesto vlak přivázel do regionů radikální proměnu. Pomyslím-li na mé milované moravské Hornácko, píše se, že právě stavba železnice za Masaryka definitivně dozvonila patriarchální folklorní kultuře a napomohla otevřít svět moderní technologické společnosti. Ještě babička mé paní vzpomínala, jak byla jednou jedinkrát

za život na pouti na Hostýně, samozřejmě na slavnostně vyzdobených žebřinových vozech, na prvním paní starostová a tak dále. Vše, včetně oné společenské hierarchie, se následně proměnilo, nejen dopravní dostupnost. Vlak přitom jistě nebyl jediným činitelem, ale přesto významným spolupodílníkem.

Jak se podle Vás proměnila pozice vlaku v dnešní době oproti té z předminulého století a jestli se to nějak odráží v literatuře?

To nemohu posoudit. Nejsem expert ani na železnici, ani na živé spisovatele. Ale ještě v mém dětství, tedy v raných 60. letech (20. století, dodejme), byl vlak nejen běžnější než automobil, ale zároveň i jistým vrcholem extraordinárního prožitku. Rychlíky jezdily na páru, okna se nesměla otevírat, „aby ti nepadla saze do oka“, na peroně ještě stále vyvolávající prodavači nabízeli párky, pivo či limonádu s brčkem, už ve druhé zastávce má nebožka matka vybalovala řízek s chlebem a okurkou. Přemísťování v prostoru nebylo tak samozřejmé, jako je dnes. Přemísťování individuální, ani masové. Ale to se netýkalo jen vlaku: do rodiště mé matky, vzdáleného na šest kilometrů od našeho bydliště, jsme běžně chodili pěšky, stejně jako mí rodiče na stejně vzdálené destinace silvestrovských, tedy a tehdy dobře zimních tanečních zábav. Vlak pro mě zkrátka byl něčím, co pro dnešní dětskou generaci možná může představovat kosmická loď.

Prof. Dalibor Tureček při přednášce pro KH19 1. listopadu 2015 (foto Lukáš Táborský)

Cestujete vlakem často? A rád? Čím je pro vás dnes vlak?

Cestuji raději autobusem, konkrétně žlutým, pokud to jde. Ale do Olomouce rád jezdím vlaky, ve kterých se člověk může nechat hýčkat netušeným servisem.

Ptal se Vladimír Císař

„Obzor určený linkou...“

(Interview s doc. Jaroslavem J. Altem)

Doc. ak. mal. Jaroslav J. Alt je kutnohorské veřejnosti dobře znám jako malíř, restaurátor i pedagog. V Kutné Hoře se narodil a v podstatě 50 let žil. Dnes žije a tvoří v Trstěnici poblíž Litomyšle, pedagogicky působí na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy a zároveň na Fakultě restaurování v Litomyšli. Vedle pedagogické činnosti se nadále věnuje také volné malířské tvorbě a restaurování uměleckých děl.

Nabízí se první otázka: Jak je možné všechny oblasti Vašeho odborného zájmu skloubit? Jste dnes více malířem, kreslířem a grafikem, pedagogem, či restaurátorem?

V posledních letech se snažím v malbě a kresbě alespoň trochu dohnat to, co cítím jako určitý dluh vůči sobě samému. Není to však v žádném případě reakce na jakési bilancování, spíše potřeba ještě alespoň část z toho, o čem přemýšlím a čím a s čím žiji, stihnout převést do malby nebo kresby. V podstatě to nemá vůbec nic společného se snahami o prezentaci vlastní tvorby, ale jde spíš o tvorbu jako takovou, respektive o proces tvorby, který je pro mne nejdůležitější. Nejde mi o to dílo prezentovat, ale udělat. Ten vlastní akt tvorby je pro mne úplně zásadní. V tu chvíli se cítím šťastný (nebo nešťastný). Je to asi určitý druh bytostného uspokojení. Pracuji sám se sebou, se svou vlastní zodpovědností, se svou bytností fyzickou i duševní. Neznamená to, že výstava není důležitá, že pro mne není důležité obrazy ukázat a že pro mne není důležité zjistit, zda jsou srozumitelné i pro případného diváka. Samozřejmě že ano. Mám radost, když pozorovatel obraz vlídně přijme, a mám radost, když si při jeho vnímání najde svou vlastní cestu jak ho vnímat. To mne opravdu těší. Za každou výstavu jsem rád,

každé se ale zároveň bojím, protože teprve v tu chvíli, když jsou věci pohromadě, vidím, kde se mýlím. To sice bolí, ale současně hodně pomáhá.

Restaurování je obor, kde se člověk pohybuje v oblasti umění, ale současně i v oblasti exaktních věd. Vždy jsem měl tuto práci velmi rád. Na druhou stranu jsem se ale snažil, aby se mi tato činnost příliš nepromítala do uvažování v oblasti vlastní tvorby. Je samozřejmě velmi zajímavé a užitečné hlouběji poznat techniky a technologie historické malby v rámci průzkumů a koncipování restaurátorského zásahu. Na druhou stranu musí člověk být velmi opatrný, aby mu tento vytvořený soubor znalostí a řeckněme i získaných dovedností nebránil výtvarně se vyjadřovat v rámci vlastní tvorby, nyní a zde.

Ještě ke školám. Na Fakultě humanitních studií UK působíme s ženou více než deset let, na Fakultě restaurování Univerzity Pardubice jsem o něco déle. Na FHS UK se věnuji především tématům souvisejícím s vnímáním uměleckého díla jako historického faktu a jevu, ve kterém je důležité zabývat se otázkou času vzniku díla i jeho momentálního vnímání. Na FR UPa to je problematika koncepce a etiky restaurátorského zásahu. V obou případech jde víceméně o teoretické disciplíny. Musím přiznat, že působení na školách a kontakt se studenty jsou pro mě velmi důležité. Hodně se od nich učím, protože jejich způsob uvažování a vidění světa pro mne leckdy znamená i nutnost přehodnocení některých vlastních názorů a objevení nových možných pohledů na konkrétní problematiku. Samotná témata přednášek a jejich příprava a prezentace mi často přinášejí objevy, které mohu dál využít ve vlastní výtvarné

práci. A pak je tu ještě jedna věc, které si velmi vážím. Řada studentů se k nám hlásí i po dlouhých letech, co školy opustí. Tak, teď vidím, že jsem Vám vlastně na otázku zas tak moc neodpověděl. Lépe to ale asi nebudu umět.

Vzpomínáte si na svůj první výtvarný zážitek? Jistě Vás mj. ovlivnila tvorba Vašeho tatínka?

Můj první výtvarný, spíše však vizuální zážitek, jde ještě časově hlouběji, než jsem si začal uvědomovat tvorbu svého otce. V ranějším dětství jsem hodně času trávil se svou babičkou, která měla v parádním pokoji pro mne dlouho nepřístupný sekretář s tajemnými dvířky. Když jsem je poprvé otevřel, otevřel jsem vstup do kouzelného světa. Flakón s parfémem a balónkovým rozprašovačem i další věci, figurky ženicha a nevěsty ze svatebního dortu mých rodičů a hlavně – pečlivě střádaná obrázková vánoční přání, která babička každý rok dostávala od své sestry z Ameriky. Byly to kreslené obrázky zasněženého New Yorku s třpytícím se sněhem, imitovaným jemně drceným sklem. Ty odlesky hrály všemi barvami, parfém voněl, nade vším se vznášeli ženich s nevěstou. Zkrátka, když jsem ta dvířka otevřel, otevřel se další, do té doby neznámý svět. Byl to v pravém slova smyslu sekretář. Tak se mi ta dvířka stala jakousi branou do dalšího, jen pomalu poznávaného světa, kam jsem mohl i opakovaně vstupovat. Podobný pocit jsem měl později při vstupování do otcových obrazů. Nejraději jsem vždycky měl jeho moře. Obzor určený linkou oddělující vodní hladinu moře od oblohy. A možná díky dvířkám babiččina sekretáře jsem si uvědomil, že tato linka je podobnou branou, která dělí viděné od neviděného, neskryté od skrytého, o kterém však od určitého okamžiku bezpečně víme, že existuje. Je to obdobný příběh, o kterém píše Richard Bach v mé oblíbené knize *Jonathan Livingston – Racek*. Zpětně k těmto pocitům se mi také vybavuje poslední sloka básně Georga Trakla *Zimní večer*: „Tíše poutník vstupuje; / Bolest změnila práh v kámen. / V jeho čistém jasu plane / Chléb a víno na stole.“

Dovolila bych si otázky směřovat spíše ke kutnohorskému regionu, ačkoliv dnes již v Kutné Hoře nežijete. Prožil jste zde asi 50 let života – co bylo impulsem ke změně?

Především odchod dětí z domu, když dospěly. Najednou jsme tam s ženou byli sami a dům byl najednou příliš velký. V té době jsme již učili v Praze a v Litomyšli a dojíždění na obě strany nám přišlo trochu náročné. Vlastně i z ekonomických důvodů jsme hledali buď v okolí Prahy, nebo Litomyšle něco menšího. Do města se nám už nechtělo, tak nakonec zvítězila malá vesnice Trstěnice, pár kilometrů od Litomyšle, kde sídlí Fakulta restaurování pardubické univerzity. Jsme ve velmi krásné a nepřilíši pokažené krajině. Bereme to skoro jako zázrak, že jsme takové místo našli. Máme zde i velmi dobré přátele.

Troufám si tvrdit, že celá generace kutnohorských gymnazistů vzpomíná na návštěvy (či intelektuální večírky?) ve Vašem domě na Žižkově v KH. Bylo toto období pro Vás také tak inspirativní jako pro nás?

Každopádně. Ta léta dospívání našich dětí, poznávání jejich přátel i jejich rodičů (velmi často velmi intenzivní) byla pro nás jedním z nejhezčích období našeho života. V domě bylo skutečně „intelektuálně“ velmi živo. Inspirativní období to bylo i pro nás.

V této souvislosti bych se ráda zeptala také na Vaši ženu paní Blanku Altovou, kterou Kutná Hora samozřejmě zná v první řadě jako historičku umění. Čili: Jak se vede paní Altové?

Doc. Jaroslav J. Alt (foto MgA. Hynek Alt®)

Dovolím si konstatovat, že paní Altové se vede dobře. Jednak je to způsobeno tím, že se jí „vede“ se mnou (má zkrátka štěstí), jednak je, stejně jako já, skutečně nadmíru spokojená se svou prací na FHS v Praze, v Trstěnici má zahrádku, kde nezřízeně experimentuje, má šest vnučat, z kterých je, opět stejně jako já, úplně blažená. Navíc ráda a skvěle vaří. V této oblasti našich společných životů mám já osobně o jednu blaženost navíc.

Můžete nám přiblížit výsledky restaurátorského a umělecko-historického průzkumu v kapli sv. Václava a sv. Ladislava ve Vlašském dvoře?

Na průzkumu s ženou pracujeme už poměrně dlouho a doufáme, že bychom v tomto roce práce mohli uzavřít. Projekt je financován z grantových prostředků Fakulty humanitních studií UK v Praze. Průzkum je prováděn jak v oblasti restaurátorské a umělecko-historické, tak i technologické. Spolupracujeme s laboratoří ALMA (AVU Praha) a Fakultou restaurování UPa. Naprosto jedinečná je spolupráce se Státním okresním archivem Kutná Hora a Českým muzeem stříbra. Projekt tak máme postavený na mezioborovém půdorysu, který umožňuje řešit celou problematiku z více úhlů pohledu. V průzkumu kaple se soustředíme především na tři stávající oltáře, které jsou součástí mobiliáře, a na malířskou výzdobu stěn. Kaple prošla v průběhu času několika úpravami, z nichž ta nejradikálnější proběhla na přelomu 19. a 20. století v souvislosti s přestavbou celého objektu Vlašského dvora. Snažíme se dopátrat jednak samotné historie oltářů, jejich původu a autenticity jejich jednotlivých prvků, současně i motivací, které vedly tehdejší aktéry obnovy objektu (Ludvík Lábler, František Urban, Jiří Zach ad.) pro zvolení takto „velkorysého“ konceptu oprav.

V průzkumu jsou využívány neinvazivní i invazivní metody. Mezi neinvazivní metody lze zařadit především práci s archivními prameny, ať již listinnými, nebo obrazovými, i část restaurátorského průzkumu, spočívajícího ve vizuálním zkou-

mání, detailní fotodokumentaci, prohlídky artefaktů ve světle UV lampy a v infračervené části světelného spektra. K neinvazivním metodám patří i rentgenografie, rentgenová prvková analýza (XRF – rentgenová fluorescence) a nedestruktivní dendrochronologie. Invazivní část průzkumu pak představuje odběr mikrovzorků pro optickou mikroskopii, kde je sledována výstavba barevných souvrství malby a polychromování oltářů a současně identifikovány pigmenty a pojítka barev, dále pak stratigrafický sondážní průzkum. Jak se blížíme ke konci průzkumu, je stále zřejmější, že oltáře patrně nebyly cíleně vytvořeny, ale spíše nakoupeny pro kapli k roku 1497 k příležitosti jejího svěcení. Jedná se patrně o starší, možná i porůznu shromážděné již hotové komponenty do Kutné Hory dovezené a v kapli zkompletované. Velkým překvapením pro nás bylo zjištění rozsáhlých, v podstatě celoplošných přemalob oltářů, které byly realizovány k roku 1906. Výstupem z průzkumu bude publikace, kde bychom výsledky chtěli prezentovat.

Aktuálně probíhá v Galerii Středočeského kraje Vaše výstava „Keře, obzor, oblaka“, kde představujete soubory kontemplativních obrazů a kreseb z posledních let Vaší tvorby. Neodpustím si obvyklou otázku: Co je zdrojem Vaší inspirace? Anebo jinak: Jsou Vaše krajiny reálnými krajinami, či spíše krajinami duše?

Snažím se malovat a kreslit to, co žiji. Musím říct, že jsem své, skutečně své téma našel až v tomto věku a díky prostředí, ve kterém s ženou žijeme posledních šestnáct let. Je to okolní příroda, která nás po určitém váhání přijala do té míry, abychom ji směli přijmout i my. S údolím a řekou, se stromy a keři v naší zahradě, s obzorem na dosah i napořád nedosažitelným, se Zeleným mužem naproti ve stráni. A tak ty krajiny jsou vlastně asi reálnými krajinami duše.

GASK je galerií moderního a současného výtvarného umění. Mnohdy slyšíme otázky typu „Jak rozumět současnému umění?“. Je mezi dnešními českými výtvarnými umělci někdo, kdo Vás oslovil, či dokonce inspiroval?

Nevím, zda je možné mluvit o inspiraci. Spíše jde o určitou spřízněnost. Mám velmi rád dílo grafičky a malířky Marie Blabolilové. Ve výtvarném projevu se lišíme, ale způsob vnímání světa je hodně podobný. Především ve sledování pohybu v prostředí, které je velmi osobní, důvěrně známé, vlastně dlouhodobě standardní a stabilní. Nejedná se tudíž o jakýsi záznam nastalých situací, ale o výtvarné zpracování žitého, důvěrného prostoru, ve kterém se pohybujeme. Ze stejného důvodu jsem si vždy velice vážil intimní polohy díla Adrieny Šimotové. Člověk je v jejím díle přítomen, aniž by nutně musel být zobrazován. Co je pro mne však v posledních letech ne snad inspirativní, ale spíše potvrzující mé vlastní uvažování, je dílo, které nepatří do oblasti výtvarných umění. Jsou to texty mého kolegy z FHS a filozofa Ladislava Benyovského, které pro mne znamenají neobyčejně přesvědčivé definování prostoru, jenž člověk obývá a jehož je zároveň nedílnou součástí. To téma je mi velmi blízké. Mám tak možnost srovnávat své úvahy malíře s úvahami filozofa, který ve svém díle navazuje na myšlenky Martina Heideggera, dále je přeuspořádává a dochází ke svým vlastním, velmi aktuálním myšlenkám o lidském bytování v tomto světě. Proto to téma výstavy v GASKu *Keře, obzor, oblaka*. Ještě do konce tohoto roku by měla vyjít knížka Ladislava Benyovského *Světasvit*, kde bych měl mít několik kreseb. Myslím, že jsme se v ní s kolegou Benyovským docela pěkně sešli, a jsem moc rád, že jsem se na knize svým způsobem mohl podílet.

Vernisáž výstavy „Keře, obzor, oblaka“ v GASKu
14. listopadu 2015 (foto Petr Procházka)

Vaše díla je možné vidět v mnoha českých i zahraničních galeriích (např. v Národní galerii či Uměleckoprůmyslovém muzeu v Praze, Galerii Felixe Jeneweina v Kutné Hoře, Galerii v Litomyšli nebo také v muzeu v Gize či Národní galerii ve Washingtonu). Na vernisáži v GASKu zazněla ovšem praktická otázka: Kde je možné Vaše díla koupit?

Pokud tato otázka skutečně zazněla, tak je to otázka hezká. 30. ledna 2016 proběhne ve výstavních prostorách křest katalogu k výstavě. Domluvit se lze i tam.

Zároveň jsem si na výstavě v GASKu všimla portrétu, na kterém Vás věrně zachytil jeden z Vašich vnuků, což mě přivádí k osobnější rovině otázek: Cítíte se být také dědečkem? Jeden z Vašich synů, Hynek, se velmi úspěšně věnuje fotografii, čímž bych mu chtěla mj. poděkovat za nafocení výstavy v GASKu. Který z vašich vnuků převezme „štafetu“ umělce?

Dědečkem se cítím velmi moc. Vnoučata беру jako další zázrak, s kterým se člověk v životě setkává. Obdivuji jejich čistotu, s kterou přicházejí na svět. Vnoučata máme šest a vždycky mě znovu ohromuje jejich bezelstnost, otevřenost, nepodezíravost a upřímnost, s jakou se pouštějí do života. Toho dospělý člověk v takovéto míře schopen bohužel už není. Honzíkovi se portrét hodně povedl, proto jsem ho na výstavě chtěl mít. Je těžké u dětí odhadnout, jakým směrem se dále pustí. Vypadá to, že z vnuků, které máme, se docela výrazně ve výtvarné oblasti zatím projevují dva. Je to právě Honzík (syn Lenky) a Hynkův syn Trin. Tak uvidíme.

Dovolte ještě poslední otázku pro čtenáře Krásného města, časopisu přátel Kutné Hory: Zůstáváte přítelem Kutné Hory a stýská se Vám po našem krásném městě?

Trochu jsem tuto otázku čekal. Jak já, tak žena samozřejmě zůstáváme velkými přáteli Kutné Hory, i když je to tak trochu na dálku. Stále je to také naše profesní téma. Na druhou stranu jsme v Kutné Hoře poměrně často, mám zde bratra a jeho rodinu, Blanka maminku a sourozence. A pak tu mám hroby svých rodičů i babičky. Takže tak úplně pryč nejsme. Je to pro nás krásné město, ve kterém jsme prožili podstatnou část života, to se nedá smazat.

Rozhovor vedla restaurátorka Kateřina Ďoubalová

Nové kutnohorské publikace

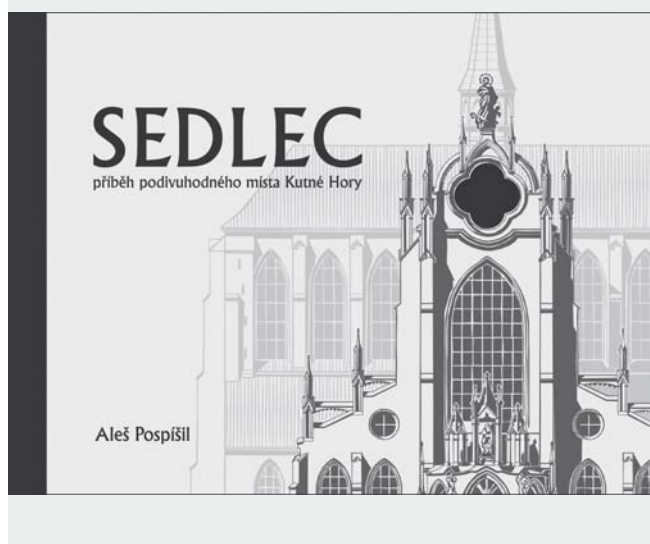
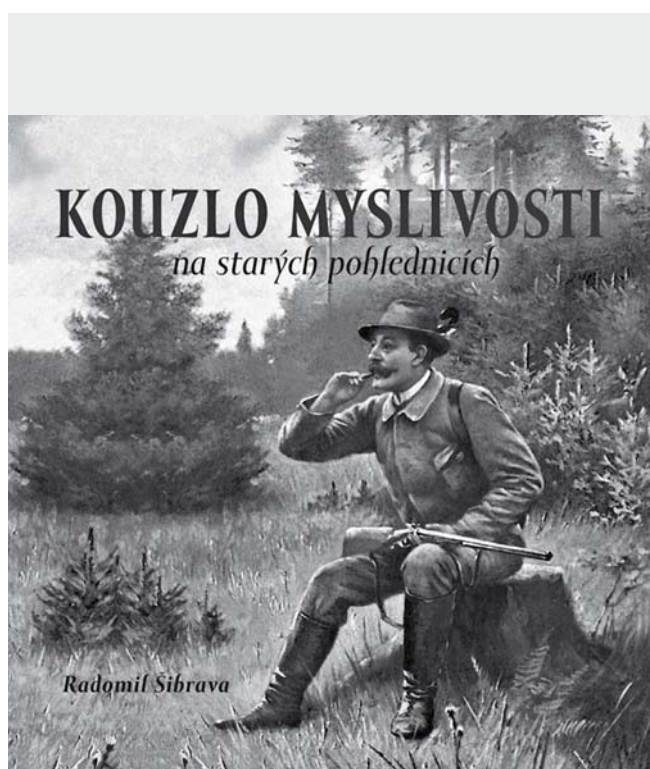
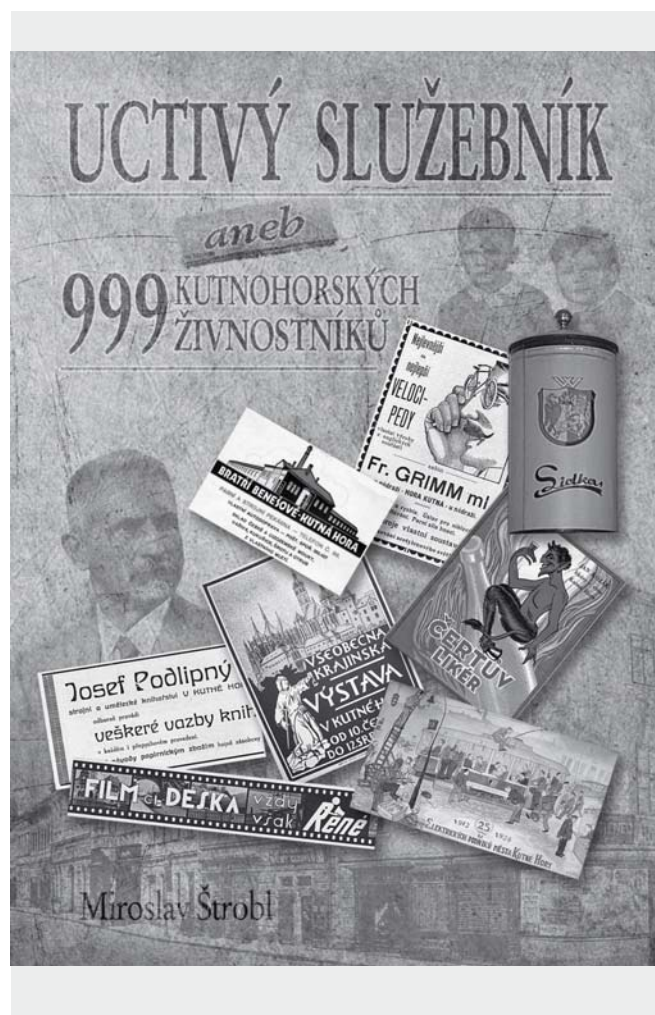
Během podzimu se na pultech knihkupectví objevilo hned několik publikací, které se vztahují ke Kutné Hoře. Pojďme si je stručně představit:

Místní divadelní historik Miroslav Štrobl se ve své knížce **Uctivý služebník aneb 999 kutnohorských živnostníků** věnuje podnikání v K. Hoře první poloviny 20. století. Čtenář je provázen jednotlivými adresami, kde živnostníci mnoha oborů působili, a připojen je i přehled živností podle oborů v letech 1908–1933. Knihu vydalo žehušické nakladatelství Městské knihy s. r. o.

Druhou publikací je **Sedlec. Příběh podivuhodného místa Kutné Hory**. Aleš Pospíšil, pracovník Národního památkového ústavu, v ní spolu s grafiky Jiřím Gregorem a Jiřím D. Dostálem a fotografem Jiřím Podrazilem populárně naučnou formu přibližují dějiny sedleckého kláštera a tabákové továrny od 12. století do současnosti. Využívají k tomu nejen fiktivní průvodce, kteří čtenářům popisují jednotlivé historické zvraty, ale především množství snímků a počítačových vizualizací, jak mohl klášter během svého vývoje vypadat. Knižku vydala Nadace Kutná Hora – památka UNESCO za finanční podpory Philip Morris ČR a. s.

Další novinka sice nemá regionální charakter, vytvořil ji však pan Radomil Šibrava z Kutné Hory: Nese název **Kouzlo**

myslivosti na starých pohlednicích a autor v ní coby sběratel a myslivec prezentuje více než 200 historických pohlednic první poloviny 20. století. Kniha, vydaná nakladatelstvím Tvář – Jitka Průžová, tak představuje jakési pokračování autorovy předchozí publikace o K. Hoře na starých pohlednicích (2013). Autorsky s naším městem souvisí i další knížka: Jde o třetí pokračování dětského vyprávění **O prasátku Lojzíkovi**, tentokrát s podtitulem **Jak vycvičit vrabce**. S jejími autory Tānou a Pavlem Ondrašíkovými z Kutné Hory jsme si povídali na stránkách *Krásného města* 1/2015. Knižku vydalo nakladatelství Petrkov.

Jedna z nejuspěšnějších současných českých kapel, skupina Rybičky 48 (ve složení Kuba Ryba, Ondra Štorek, Petr Lebeda a Michal Brener) absolvovala na podzim v rámci své **Léto v Peytchi Tour 2015** sérii třinácti koncertů. Většina byla beznadějně vyprodána a stejně tak tomu bylo i u akustického turné, které R48 zahájily koncertem ve vyprodaném Tylově divadle. Zakončení nabitě koncertní sezóny naplánovala kapela na 11. prosince do kutnohorského Planet Music Clubu. Zazněly hity včetně nového reggae *Léto*, které se uchytilo i v playlistech českých rádií a na němž s Rybičkami 48 spolupracoval kutnohorský hudebník a zpěvák Petr Štolba („Pekař“).“

Tylovo divadlo rozezvučely 10. října slavné melodie stříbrného plátna v podání **Pražského filmového orchestru** pod vedením Jiřího Korynty.

Koncem října se v galerii Knihkupectví Kosmas představila díla Mgr. arch. Jiřího Mezříckého, používajícího umělecké jméno Jirka. Výstava nesla název **Malba esejí**.

Zaniklé podniky kutnohorské přiblížil ve své přednášce v rámci cyklu výchovných pořadů o. s. Pod Horami pan Miroslav Štrobl dne 22. října v ZŠ Jana Palacha.

Ve Spolkovém domě začala výstava **Motiv Kutné Hory na všem možném i nemožném**, vzniklá za spolupráce Českého muzea stříbra a Domu dětí a mládeže Dominik. Součástí vernisáže se 24. října stala beseda se spisovatelem plk. dr. Michalem Dlouhým, kutnohorským rodákem a odborníkem na dějiny četnictva, který se dostavil v tradiční četnické uniformě.

Spolek pro zachování tradice pěstování malínského křenu uspořádal 31. října **Slavnosti malínského křenu**. Konaly se v restauraci U Petříků (Starokolínská 96) a program zahrnoval mj. staročeský farmářský trh s lokálními produkty, minigastrofestival zaměřený na speciality s křenem, vepřové hody s hudbou či atrakce pro děti.

České muzeum stříbra v rámci oslav 20. výročí zápisu Kutné Hory na Seznam UNESCO uspořádalo dětskou výtvarnou soutěž **Historická Kutná Hora očima dětí**. Nejlepší práce byly vyhodnoceny 3. listopadu a staly se součástí stejnojmenné výstavy, která probíhala do 14. listopadu v Tylově domě.

V kině Modrý kříž se uspořádaly 3. listopadu Klub rodáků a přátel Kutné Hory – Kutná Hora v Praze, Videofilm studio Kutná Hora a Město Kutná Hora **projekci čtyř historických dokumentů** o architektonickém dědictví města: *Kutná Hora* (1951), *Kutnohorští havíři* (1967), *Kutná Hora na listině UNESCO* (1996), *Kutnohorské památky UNESCO* (2012). Akce se konala u příležitosti letošních oslav 20. výročí zapsání K. Hory na Listinu UNESCO.

V aule Církevního gymnázia v Kutné Hoře se 5. listopadu konala **přednáška prof. Jana Sokola**, filozofa, vysokoškolského pedagoga, někdejšího poslance a ministra školství a také prezidentského kandidáta v roce 2003. Tématem setkání s názvem *Jak se Evropané domluví?* byla jazyková rozmanitost dnešní Evropy coby kulturní bohatství i politický problém. Besedu pořádala Ing. Michaela Šojdrová, poslankyně Evropského parlamentu a místopředsdkyně KDU–ČSL.

Galerie Felixe Jeneweina představila 6. listopadu zajímavou výstavu **Ponořit! Dive! Tauchen!**. Jak název napovídá, návštěvníkům se prezentovaly současné malby, kresby či plastiky s námětem ponorek. Svá díla zde až do konce roku vystavovali prof. Jiří David, doc. Stanislav Diviš, Igor Korpaczewski ad.

Zcela novou službu v rámci akce **Knihá do vlaku** zavedla i Městská knihovna Kutné Hory. Na hlavním nádraží byly nainstalovány police s knihami a časopisy pro ty, kteří mají zájem ukrátit si čas při čekání na vlak četbou.

Dne 9. listopadu byla v Galerii Středočeského kraje za boj proti nacistickému či komunistickému režimu předána čtrnácti osobnostem **Cena Václava Bendy**. Ta nese jméno bývalého disidenta, politického vězně a polistopadového politika a uděloval ji již posedmé Ústav pro studium totalitních režimů. Letos poprvé se tak však stalo při slavnostním večeru v Kutné Hoře, a nikoli v Praze. Cenu obdrželi např. literární historička PhDr. Marie Rút Křížková, jež se dříve podílela mj. na organizování Ortenovy Kutné Hory, laborantka Zdena Mašínová, sestra známých bratrů Mašínových, emeritní berlínský arcibiskup Joachim kardinál Meisner či americký zpravodajec kpt. Bohumil Valtr. O kulturní program večera se postaral Spirituál kvintet.

Listopadovému **Dnu poezie** věnovala Městská knihovna

dvě akce: besedu s básničkou Evou Frantinovou a básníkem Karlem Sýsem a veřejný *Večer poezie* s podnázvem *Básně, které mám rád*.

Na svátek sv. Martina připravila kutnohorská katolická farnost opět **večerní lampionový průvod** pro děti i dospělé. V čele jel kostýmovaný sv. Martin na koni a účastníci prošli od kostela sv. Jakuba až k chrámu sv. Barbory, kde pro ně byly připraveny divadelní výjevy ze života sv. Martina a kde se také poklonili před obrazem tohoto světce.

O tři dny později, 14. listopadu, se v Jezuitské koleji po roce opět konaly **Svatomartinské hody**: Připravena byla degustace Svatomartinských vín a nabízeny speciality zvláště z husího masa, připravené restauracemi z Kutné Hory a okolí. Akci doplňovaly živá hudba i dětský program. Již o týden dříve na Palackého nám. probíhaly **Svatomartinské trhy**, kde se nabízelo tradiční zboží, zněla živá hudba a představili se žongléři.

Téhož dne proběhly v Galerii Středočeského kraje hned **čtyři vernisáže** současně: Rozsáhlá výstava *Socha je konfrontací tvorby sochařek Daniely Vinopalové a Moniky Immrové*. Výstava *Keře, obzor, oblaka* představuje malbu a kresbu doc. ak. mal. Jaroslav J. Alt, s nímž hovoříme na jiném místě tohoto čísla. Dalšími výstavami byly *XXL pohledů na současné slovenské výtvarné umění*, *Alex Mlynářčík pohledem Pierra Restanyho* a *Marek Kvetan pohledem Aleby Vrbanové*. Návštěvníci můžou prezentovaná díla zhlédnout do poloviny února 2016.

Kutnohorský soubor staré hudby **Cuthna Antiqua** pod vedením Jakuba Michla oslavil třetí výročí své existence koncertem *Hudba španělské renesance* v GASKu na státní svátek 17. listopadu. Na interpretaci skladeb se podílely jak sopránistka Lucie Rozsnyó, tak také místní vokální sbor Cantica.

Arte-fakt – sdružení pro ochranu památek uspořádalo 19. listopadu v Jezuitské koleji X. ročník konference restaurování a ochrany uměleckých děl, letos na téma **Konsolidace uměleckých děl**. Přednášela desítka odborníků z Fakulty restaurování Univerzity Pardubice, VŠCHT či University of Applied Arts Vienna.

Dne 21. listopadu uspořádala Cesta životem bez bariér v Kulturním domě Lorec **benefiční ples**. Večerem tradičně provázela herec Pavel Nový a k tanci hrála Březovanka.

Spolu s makovicí byl v červnu z věže rekonstruovaného **kostela sv. Jakuba** snesen také původní kovový kříž. Zatímco makovice se dočkala obnovy a pozlacení, dosavadní kříž, považovaný spíše za provizorní a nepříliš estetický, nahradil **kříž zcela nový** a mnohem větší, vysoký 3,6 m. Jeho autorem se stal architekt Norbert Schmidt. Kříží, který je vyroben z broušeného a leštěného nerez a zčásti pozlacen, bylo arciděkanem požehnáno při mši 22. listopadu ve farním kostele. (Pozn.: Opravám kostela sv. Jakuba se budeme blíže věnovat na stránkách příštího čísla KM.)

Další odborný seminář proběhl 23.–24. listopadu v prostorách Arciděkanství. Nesl označení **Požární ochrana kulturních památek a konzervátorské – restaurátorské postupy pro dlouhodobé uchování kulturního dědictví** a vycházel z grantu čerpaného v rámci tzv. Norských fondů. Akce byla pořádána kutnohorskou farností spolu s norskými partnery, a proto Kutnou Horu navštívila mj. i velvyslankyně Norského království v ČR Siri Ellen Sletner, která si prohlédla farní kostel. Semináře se zúčastnili zástupci HSZ ČR, Technického muzea v Brně či Římskokatolické farnosti sv. Jakuba v Brně, před nimiž byly prezentovány postupy restaurování kamenných památek a truhlářských prvků, tesařských prací či požární ochrana památek.

Závěr roku bývá tradičně plný adventních a vánočních koncertů: V kostele sv. Jana Nepomuckého se mohli návštěvníci již 27. listopadu zaposlouchat do vystoupení **Norbiho Kováce** (kytara a zpěv) a **Kateřiny Svobodové** (klávesy a zpěv). Na programu byla jak jejich autorská tvorba, tak duchovní písně z celého světa.

Slavnostní rozsvícení vánočního stromu proběhlo na Kaňku u bývalé radnice 28. listopadu. Téhož dne se strom rozzářil i v Malíně, kde se tak stalo v rámci **Malínského adventního odpoledne**. To nabízelo minitrh, živý betlém, dětská vystoupení i hudbu. Městská knihovna nabídla návštěvníkům zábavné programy pro děti i možnost nákupu knih pro malé i velké v rámci *Dne pro dětskou knihu*. Na Palackého náměstí byl hlavní vánoční slavnostně rozsvícen vpoledne 4. prosince v rámci tradiční **Oslavy sv. Barbory**. Doprovodný program zahrnoval vánoční trh, vystoupení dětí z MŠ Malín, vystoupení hudebníka Jakuba Vágnera či vypuštění stovek balónků s přáním pro Ježíška. Sváteční slovo pronesli starosta M. Starý a arciděkan J. Uhlíř a program završila slavnostní mše ve svatobarborském chrámu. Na 5. prosinec připravila Galerie Středočeského kraje adventní slavnost s mikulášským jarmarkem, v Tylově divadle hrály Ochotnický spolek Tyl a Tylova divadelní škola mikulášskou pohádku a nadílku a dětské soutěže připravily i Městská knihovna či Průvodcovská služba ve Vlašském dvoře.

Lenka Frankovicová – Lukáš Provaz – Kateřina Vavrušková

